

# Iz sveta tišine



**Generalna skupščina  
Evropske zveze  
gluhih**

**Generalna skupščina  
Evropske zveze  
naglušnih**



**Mednarodna konferenca  
o naglušnosti:  
'Slišim, a ne razumem!'**

# Obvestilo uredniškega odbora

Pred vami je majska številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli veliko zanimivih in raznovrstnih vsebin. V tokratni številki lahko preberete zanimivosti z mednarodne konference o naglušnosti: »Slišim, a ne razumem!«, ki jo je organizirala Zveza skupaj z Pedagoško fakulteto. Prav tako so v glasilu poročila z obeh skupščin evropskih zvez gluhih in naglušnih. Poleg rednih rubrik pa v časopisu lahko preberete tudi druge zanimivosti in članke. Želimo vam prijetno branje. Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Če bi želeli tudi sami napisati prispevek, ste srčno vabljeni, da ga pošljete po elektronski pošti ali na naslov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, s **pripisom 'za IST'**.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite prejemati, vas vabimo, da nam na naslov Zveze ali po elektronski pošti sporočite svoje ime, priimek ter naslov, da vas uvrstimo med njegove prejemnike.

Ne pozabite tudi na spletno glasilo IST, ki je dosegljivo na spletni strani [www.zveza-gns.si](http://www.zveza-gns.si).

Še vedno velja vabilo za dejavno sodelovanje pri ustvarjanju našega skupnega glasila Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov [urednistvo.ist@zveza-gns.si](mailto:urednistvo.ist@zveza-gns.si).

**Uredništvo**

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.



REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA KULTURO

# Pošiljanje pisnega in slikovnega gradiva za glasilo IST

V uredništvo prihajajo različne vrste datotek in fotografij za objavo. Radi bi vas vnovič spomnili na že napisana navodila, kako in v kakšni obliki je treba pripraviti in poslati datoteke. Le ob upoštevanju navodil bomo lahko zagotovili kakovost našega tiskanega medija.

## BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

## SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije narejene s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega čitalca, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB. Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument! Ko boste besedilo v Wordu poslali po elektronski pošti, zraven prinite še fotografije v formatu jpg. Če poslane fotografije in besedila ne bodo ustrezala navodilom, bomo članke prisiljeni zavrniti oziroma jih objaviti brez fotografij.

**Uredništvo**

IZDAJATELJ: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22  
SPLETNA STRAN: [www.zveza-gns.si](http://www.zveza-gns.si) UREDNIK: Adem Jahjefendić, urednistvo.ist@zveza-gns.si UREDNIŠKI ODBOR: Franc Forštnar, Aleksandra Rijavec Škerl, Valentin Jenko, Robert Žlajpah LEKTORICA: Anita Jurič OBLIKOVANJE: Matjaž Plut TISK: Farba, grafične storitve d. o. o. Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. V posameznih primerih mnenja posameznikov ne izražajo obvezno tudi mnenja ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.  
**Fotografiji na naslovnici:** Delegata na skupščini EUD; Delegatke in udeleženci skupščine EFHOH; Udeleženci Mednarodne konference o naglušnosti: »Slišim, a ne razumem!«, **Foto: Arhiv ZDGNS**



Za nami je že skoraj polovica leta in lahko povemo, da je bila zelo uspešna in delavna. Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je v tem času izvedla različne delavnice, izobraževanja, predavanja in predstavitve tehničnih pripomočkov. Prav tako so bili naši strokovni delavci aktivni udeleženci raznih predavanj, seminarjev in konferenc.

Zveza je z namenom, da gluhim in naglušnim približa dostopnost do pomembnih informacij, razvila mobilno aplikacijo. Želeli smo se približati predvsem mladim gluhim in naglušnim, ki so tehnično dobro podkovani in si življenja brez mobilnega telefona ne predstavljajo, saj je zanje pomemben vir informacij in komunikacijski pripomoček za ohranjanje socialnih stikov – še posebej gluhim, saj le z videopogovori lahko komunicirajo v slovenskem znakovnem jeziku, ki je njihov materin jezik. Aplikacijo si lahko naložijo brezplačno.

Zveza ja tudi uspešno organizirala mednarodno konferenco, o kateri lahko preberete v tej številki. Prav tako so se naši predstavniki udeležili številnih sestankov na različnih ministrstvih in pripravili predloge ter dopolnila k spremembam zakonov, pravilnikov in področne zakonodaje.

Naši delegati so se udeležili tudi skupščin Evropske zveze naglušnih (EFHOH) in skupščine Evropske zveze gluhih (EUD), o čemer lahko prav tako preberete v glasilu, ki je pred vami.

Tudi na Spletni TV niso sedeli križem rok. V prvem četrletju so gluhi, naglušni in slišišči novinarji, sne-

malci, montažerji, napovedovalci, bralci, lektorji, tolmači in še kdo bi se našel ustvarili že več kot sto prispevkov in priredb oddaj v slovenskem znakovnem jeziku. Naše prispevke na Spletni TV si je v prvem četrletju ogledalo 31.708 oseb.

Prav tako je Zveza skupaj z društvi že izvedla različna državna prvenstva, na področju kulture pa gledališko in filmsko delavnico ter likovno kolonijo.

To je le delček aktivnosti, ki jih je Zveza že realizirala v letošnjem letu, saj se preprosto ne da vsega napisati na tej strani. Zato pa vas v vsaki številki glasila Iz sveta tišine sproti in redno informiramo in obveščamo o našem delu, uspehih, dosežkih in novostih.

Ob tej priložnosti bi želel pozvati društva in vse posameznike, ki se udeležujete dogodkov v vaših društvih, da o tem tudi kaj napišete in nam to skupaj s slikami, pod katere napišete, kaj predstavlja, pošljete na elektronski naslov našega uredništva: [urednistvo.ist@zveza-gns.si](mailto:urednistvo.ist@zveza-gns.si). Naj se bere in vidi tudi vaše delo!

Hkrati bi se rad zahvalil nekaterim strokovnim delavcem Zveze, društev in ostalim piscem, ki nam redno pošiljate svoje prispevke in z njimi bogatite glasilo. Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluho-slepih ter oseb s polževim vsadkom in so vsi prispevki zelo pomembni. Zato naj se tudi vaš glas sliši dlje kot le do prvega soseda.

**Adem Jahjefendić**

# S sekretarjeve mize

*»Nemogoče stvari so možnosti, ki jih še nismo poskusili.«*

Kako preprosta misel, a se mi zdi v tem nesodelovalnem svetu kot velika utopija. Sodelovanje ustvarja nove ideje, novo energijo in dodatno moč pri ustvarjanju novih zgodb. Vse nasprotno od tega stvari uničuje, ruši in destabilizira.

## *Mednarodna konferenca o naglušnosti: "Slišim, a ne razumem!"*

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije in Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani (Katedra za logopedijo in surdopedagogiko) sta v sklopu strokovnega dogodka »Sozvočje teorije in prakse na področju naglušnosti in gluhot« organizirali mednarodno konferenco o naglušnosti z naslovom »Slišim, a ne razumem!«. Konferenca je bila namenjena gluhih in naglušnim posameznikom, strokovnim delavcem, učiteljem, vzgojiteljem ter drugim praktikom, prav tako pa tudi študentom študijskega programa logopedije in surdopedagogike ter raziskovalcem s tega področja. V Evropi se blaga okvara, torej izguba sluha na nivoju 25 dB, pojavlja že pri 16 % odraslih v starosti od 18 do 85 let. Po izračunih se torej s to težavo sooča že več kot 71 milijonov prebivalcev Evropske unije, od tega pa jih ima 55 milijonov izgubo sluha v govornem območju, kar pomeni, da za uspešno komunikacijo že potrebujejo ustrezne slušne pripomočke. V Evropski uniji naj bi bilo kar 30 milijonov ljudi, ki se z izgubo sluha soočajo, niso pa vključeni v obravnavo. Izgubo sluha je namreč izjemno težko prepoznati in se jo pogosto zazna šele, ko se pojavijo težave v razumevanju sogovornikov. To je najpogostejša senzorna okvara na svetu. Veliko vzrokov zanjo je mogoče odpraviti ali jih vsaj omiliti, preostale pa uspešno rehabilitirati. Prav zgodnje odkrivanje in rehabilitacija sta izjemnega pomena, saj zelo vplivata na zdravje posameznikov in tako tudi na javno

zdravje. Sodelovanje Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, Pedagoške fakultete, Klinike za otorinolaringologijo in cervikofacialno kirurgijo Ljubljana ter Nacionalnega inštituta za javno zdravje je pokazalo, kako pomembno je poznavanje delovanja vseh, saj vsak na svojem področju vlaga maksimalno v dobrobit oseb z izgubo sluha. Namen konference je bil povezovalni in edukacijski. Vsebina se je dotikala predvsem pomena zgodnje obravnave oseb z izgubo sluha, še posebej odrasle populacije, pa tudi možnosti učinkovitega preprečevanja izgube sluha ter vplivov, ki jih ima izguba na posameznika. Datum konference, 21. april, je bil časovno umeščen med več mednarodnih dni,



Darja Pajk

opozarjajočih na pomen sluha in tudi govora, ki je v neposredni povezavi s sluhom. 3. marec je Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) obeležila kot dan, posvečen posebni skrbi za sluh, zato je v svetu zaznamovan kot mednarodni dan skrbi za sluh. 16. aprila leta 1999 so brazilski logopedi in surdopedagogi predlagali, da bi se obeleževal dan glasu. Od pobude do priznanja je minilo kar nekaj časa, pa vendarle se je 16. aprila 2013 dan glasu, katerega namen je opozarjanje na pomen glasu kot najpomembnejšega dela človeške komunikacije, mednarodno priznal. Svetovni dan glasu je mednarodni poskus, da skozi edukacijo vplivamo na preprečevanje motenj glasu. Mednarodni dan ozaveščanja o hrupu pa je bil prvič organiziran v Združenih državah Amerike leta 1995. Namen je bil ozavestiti ljudi o dejstvu, da dolgotrajna izpostavljenost hrupu škodljivo vpliva na zdravje. Ne le na sluh, temveč na celoten organizem.



Mednarodna konferenca o naglušnosti

Da se je konferenca kar najbolj približala tudi osebam z izgubo sluha, sta se za poslušanje zagotovili tako pisna podpora kot slušna indukcijska zanka, za uporabnike slovenskega znakovnega jezika pa tudi tolmačenje. Ob tem se je treba zahvaliti številnim sodelavcem v naših ustanovah za uspešno organizacijo te konference ter predvsem podpredsednici Zveze Darji Pajk, ki je v to delo vložila veliko prostovoljnih ur, ter vsem ostalim partnerjem, predavateljem in nekaterim dobaviteljem, ki so ne samo finančno podprli organizacijo, temveč s svojimi predstavitvami obogatili celotno konferenco.

### *Nova zloženka Zvočno okolje v vrtcih in šolah*

V sodelovanju z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje smo ob mednarodnem dnevu ozaveščanja o hrupu pripravili posebno zloženko, ki nas zelo pomembno ozavešča o prehrupnem okolju, v katerem živimo in ki vse bolj vpliva na poškodbe sluha.



### *Nova zloženka Kako pogosto poslušáš glasbo in kakšna zvrst glasbe ti je najbolj všeč?*

Preglasno poslušanje glasbe – poleg starosti – postaja največji razlog za izgubo sluha. Izguba sluha je trajna in neozdravljiva, lahko se jo omili le s tehničnimi oziroma medicinskimi pripomočki. Z namenom, da ob organizirani konferenci opozorimo tudi na to problematiko, smo v sodelovanju z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje izdali zloženko.

### *Pravilnik o opremljenosti železniških postaj in postajališč*

Ministrstvo je pristopilo k prenovi pravilnika, ki se močno dotika tudi dostopnosti gluhih in naglušnih do informacij in komunikacij. Strokovna služba Zve-

ze je pripravila predloge sprememb in dopolnitev ter sodelovala pri iskanju najboljših rešitev. Končna odločitev je na strani ministrstva ter Vlade, ki bo v Državni zbor predlagala spremembe tega pravilnika.

### *Pravilnik za zagotavljanje neoviranega dostopa, vstopa in uporabe objektov v javni rabi ter večstanovanjskih stavb*

Ministrstvo je pristopilo k prenovi pravilnika. Strokovna služba Zveze je pripravila spremembe in oblikovala predloge za dopolnitev pravilnika, ob tem pa iskala najboljše rešitve. Kadarkoli se spreminja normativni dokument na državni ravni, s tem seznanimo vsa društva in jih povabimo k sodelovanju. Končna odločitev je na strani ministrstva ter Vlade, ki te spremembe predlaga v Državni zbor. Poleg priprave številnih pisnih predlogov je za končno uveljavitev sprememb nujno potrebno tudi prepričevanje in argumentiranje podanih sprememb. Še vedno delamo s predstavniki države, ki področja gluhotе in naglušnosti ne poznajo tako dobro, zato velikokrat naletim na »gluha ušesa«.

### *Zakon o Fundaciji za financiranje športnih organizacij v RS in Fundaciji za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v RS sta odprta za spremembe*

Državni zbor bo obravnaval spremembe teh zakonov. Vsakič, ko se takšni temeljni zakoni odpirajo, se čutijo različni interesi po spreminjanju načina financiranja naših organizacij, zato je treba tovrstne aktivnosti izredno temeljito spremljati ter predvsem odreagirati. To pa zahteva veliko priprav ter preučevanja dokumentacije.

### *Zakon o osebni asistenci*

Obžalujemo dejstvo, da Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v Državni zbor ni vložilo usklajenega Zakon o osebni asistenci, ki ga je pripravilo v sodelovanju z invalidskimi organizacijami že pred leti. Tako po vladnih hodnikih krožijo različni predlogi tega zakona, ki pa niso usklajeni z vsemi invalidskimi organizacijami. Pri prebiranju novih predlogov ugotavljamo, da so vsi ti predlogi slabši kot tisti prvi usklajen zakon, zato smo apelirali na ministrstvo, da se le-tega upošteva. Ker ni videti premikov, smo v sklopu Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS) aktivni pri pisanju novih predlogov. Predstavnik Zveze na tem področju je Boris Horvat Tihi. NSIOS je kategorično izjavo nasprotoval trenutnemu predlogu zakona. Povzemam le nekaj točk:

»Uvodoma pojasnujemo, da NSIOS legitimno govori v imenu 21 reprezentativnih invalidskih organizacij, ki povezujejo več kot 100.000 slovenskih invalidov, v skladu s 25. in 26. členom Zakona o invalidskih organizacijah (UL 108/02) usklajuje interese vseh invalidov v državi in jih zastopa v dialogu z državnimi organi, javnimi institucijami in drugimi javnostmi ter kot polnopraven član predstavlja slovensko invalidsko gibanje v Evropskem invalidskem forumu (EDF) s sedežem v Bruslju. Kljub temu nismo bili vključeni k pripravi predloga Zakona o osebni asistenci (ZOA), ki ga je oblikovalo društvo YHD, kar obžalujemo. NSIOS in njegove članice podpiramo čimprej širšo sistemsko ureditev osebne asistencije in z organizacijami usklajujemo tudi svoj predlog rešitve, saj gre pri osebni asistenci za osnovni predpogoj neodvisnega življenja in eno ključnih zavez iz ratificirane Konvencije o pravicah invalidov. Negativno stališče NSIOS, ki ga po podrobni preučitvi predloga ZOA zavzemamo, nikakor ne pomeni, da nasprotujemo osebni asistenci kot taki. V NSIOS osebno asistenco definiramo kot vse storitve osebne pomoči invalidom pri opravilih, ki bi jih opravljali sami, če ne bi bili invalidi. To vključuje tudi pomoč pri premagovanju vseh vrst ovir v okolju in družbi. Namen osebne asistencije torej ni le fizična pomoč, temveč tudi pomoč pri vključevanju in aktivni participaciji v družbi. Za NSIOS je predlog ZOA vsebinsko nesprejemljiv predvsem iz sledečih razlogov: prvič, brez stvarnih in utemeljenih razlogov bi bile do osebne asistencije upravičene le osebe, stare od 18 do 65 let, ki potrebujejo pomoč več kot 20 oziroma 30 ur tedensko (7. člen). S tem so izključeni senzorni invalidi in vsi ostali, ki je potrebujejo manj, ter starejši. Z dilemami glede nabora upravičencev do osebne asistencije so se ob uvajanju sistemske rešitve srečevali tudi v drugih državah in zaradi načela enakosti po pravilu določili prag upravičenosti, ki ni nepravilen ali diskriminatoren. Tudi sami menimo, da je osebna asistencija pravica vseh invalidov, ki jo potrebujejo. Drugič, predlog je nesprejemljiv tudi glede virov financiranja. V eni od variant med financerji sicer ni navedena Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO), v drugi pa je in naše stališče je, da FIHO na tak način ne more biti med financerji osebne asistencije. FIHO je že zdavnaj presešla okvir komplementarne skrbi države in postala nenadomestljiv element izenačevanja možnosti invalidov in socialni korektiv. Obseg potreb in število uporabnikov posebnih socialnih programov zlasti od izbruha gospodarske krize rapidno narašča, prav tako število organizacij, ki kandidirajo za sredstva. Iz obrazložitve predloga, ki navaja, da bi šlo iz FIHO 15 %, ni jasno, ali se številka nanaša na celoten obseg sredstev ali samo na del, namenjen invalidskim organizacijam. V vsakem

primeru bi takšna redukcija sredstev humanitarnim in invalidskim organizacijam, ki že zdaj delujejo na meji možnega, preprečila izvajanje posebnih socialnih programov, ti pa so enako pomemben del neodvisnega življenja invalidov in same eksistence socialno šibkih in drugih ranljivih skupin. Nasploh bi tovrsten poseg v FIHO sredstva odločevalce efektivno prisilil v presojanje, ali so pomoči in podpore bolj potrebni invalidi ali socialno ogroženi oziroma kateri tip invalidnosti je hujši in bolj pomoči potreben. Tretjič, predlog omejuje nabor izvajalcev osebne asistencije na »pravne osebe, katerih namen ustanovitve ni opravljanje pridobitne dejavnosti ali pridobivanje dobička« (10. člen). Menimo, da tovrstna omejitev ni smiselna. Ena glavnih ovir pri procesu dezinstytucionalizacije v Sloveniji je pomanjkanje podpornih storitev, med katere sodi tudi osebna asistencija. Za razvoj te infrastrukture in konkurenčnosti, ki naj privede do čim boljše storitve za uporabnika, bi bilo omejevanje kroga izvajalcev škodljivo in menimo, da bi morali biti med izvajalci osebne asistencije tudi tržni ponudniki, predvsem enoosebne družbe in fizične osebe, ki opravljajo dopolnilno delo prek sistema vrednotnic. Nujna je zagotovitev dovolj široke palete ponudbe, da si lahko uporabnik izbere izvajalca osebne asistencije, ki izpolnjuje vse njegove ali njene kriterije. Ne gre pozabiti, da je osebna asistencija izredno specifična storitev, kjer mora imeti uporabnik čim večjo možnost izbire in tudi zavrnitve določenega osebnega asistenta ali izvajalca.

Navedena stališča in pomisleki so tudi odraz dejstva, da gre pri osebni asistenci za unikatno dinamično medosebno odnosa, ki terja multidisciplinarni pristop, in pri sistemskem urejanju le-tega se pojavi vrsta pravnih, socialnih, etičnih, ekonomskih in drugih, tudi povsem praktičnih vprašanj, na katera predlagatelj ne more odgovoriti, zato hkrati z nestrinjanjem s predlagano novelo izražamo tudi razočaranje, da svojega predloga Zakona o osebni asistenci še vedno ni pripravilo pristojno ministrstvo, ki ima za to potrebne resurse in kompetence.

Sistemska ureditev osebne asistencije je brez dvoma prioriteta naloga invalidskega in socialnega varstva in znova z obžalovanjem ugotavljamo odsotnost integralne državne invalidske politike z jasnimi cilji in strategijami za njihovo doseganje. Trenutno stanje predstavlja hudo kršitev ratificirane Konvencije o pravicah invalidov in Slovenija je v neugledni družbi redkih evropskih držav, ki osebne asistencije še nimajo zakonsko urejene. Zato na tem mestu Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pozivamo, da javnosti nemudoma predstavi jasen načrt in časovnico priprave in izvajanja Zakona o dolgotrajni oskrbi.«

Gre za izveček pripomb in kaže na to, da se k temu pristopa enostransko in v nekaterih pogledih neusklajeno ter nepremišljeno. Čaka nas še veliko dela, saj je bil to tisti temeljni zakon v preteklosti, v katerem smo »videli« možnost »nadomestila zaradi invalidnosti«.

### *Društvo slovenskih pesnikov in pisateljev prepoznava izdajanje pravljič v slovenski znakovni jezik*

Aktivno smo sodelovali na okrogli mizi Društva slovenskih pesnikov in pisateljev ter predstavili številne pravljičice, prirejene v znakovni jezik. Tovrstno izdajanje pravljič se ceni in spoštuje kot izredno strokovno in kvalitetno, za kar se zahvaljujemo vsem sodelujočim. Nemogoče je vse naštet. Od začetka, ki je bil pred 4 leti, vsako leto izdamo vsaj eno knjižno pravljičico, vedno več pa jih pripravimo v video-obliki. Vse te pravljičice objavimo na spletni strani [www.zveza-gns.si](http://www.zveza-gns.si) pod zavihkom Pravljičice.



Pravljičice v znakovnem jeziku

### *Gluhi in naglušni na spletnih omrežjih*

Sodelovali smo na zagovoru doktorske disertacije sedaj že dr. Ines Kožuh, ki je predstavila pomen socialnih omrežij za gluhe in naglušne. Izredno zanimivo in koristno predavanje, s katerim je ponovno poudarila, da je razvoj tehnologije prinesel veliko dobrih novitet za gluhe in naglušne pri medsebojnem informiranju in komuniciranju. Tudi na Zvezi beležimo, da je najbolj učinkovito medsebojno ko-



uniciranje zelo gledana in priljubljena Facebook stran Zveze. Vabljeni k ogledu in prijavi.

### *Fakulteta za družbene vede odpira vrata znakovnemu jeziku gluhih*

V sklopu praktikuma na Fakulteti za družbene vede se organizira predstavitev pomena znakovnega jezika in ustvarjajo se prvi učni primeri učenja in predstavitve znakovnega jezika tudi med študenti in profesorji te fakultete.

### *Mestna knjižnica Ljubljana odprla vrata tolmačem za slovenski znakovni jezik*

Vedno bolj se prepoznava pomen pisane besede tudi za gluhe in naglušne. Številna predavanja in predstavitve so namenjene tudi gluhim in naglušnim, saj svoje prostore opremljajo z indukcijsko zanko in nekatere predstavitve namenijo posebej gluhim osebam ter poskrbijo za tolmačenje v znakovni jezik. Več informacij si lahko ogledate na njihovih spletnih straneh.

### *Muzej novejšje zgodovine Slovenije prijazen tudi do gluhih in naglušnih*

Noviteta v slovenskem prostoru je samo vodenje razstave v znakovnem jeziku. Do sedaj so številne kulturne ustanove pripravljale predstavitve s tolmačem, tokrat pa se je muzej odločil pripraviti vodenje v znakovnem jeziku z gluho osebo oziroma osebo, ki obvlada znakovni jezik.

### *Razstava 1001 izum – odkritja zlate dobe islamske civilizacije tudi v znakovnem jeziku*

Organizatorji razstave, ki je v prostorih Gospodarskega razstavišča, so se odločili, da gluhim in naglušnim osebam ponudijo cenejše vstopnice ter ob organizirani skupini tudi vodenje s tolmačem. Gre za eno največjih svetovnih razstav, ki po svetu beleži izredno velik interes, zato nas zelo veseli dobro sodelovanje Gospodarskega razstavišča in Zveze.



### *Opera Balet Maribor dostopen za gluhe in naglušne*

Osrednji kulturni hram štajerske prestolnice je opremljen z indukcijsko zanko. Kar pa nas izredno veseli, je dejstvo, da so nekatere predstave v tej ustanovi opremljene z nadnapisi.

### *Knjižnica Domžale opremila prostore z indukcijsko zanko*

Dobro dolgoletno sodelovanje s Knjižnico Domžale je prineslo koristno pridobitev za uporabnike slušnih aparatov. Osrednji predstavitveni prostor knjižnice, kjer se odvijajo različna predavanja in predstavitve, je opremljen s slušno zanko, kar bo v veliki meri olajšalo spremljanje predstavitev tudi za osebe s slušnim aparatom. Vse predstavitve so objavljene na njihov spletni strani, kjer lahko dobite še več informacij.

### *Konferenca »Dostopnost do kulturne dediščine v muzejih in galerijah«*

Glavni namen konference je bila predstavitev teoretskih izhodišč in primerov dobre prakse pri zagotavljanju dostopnosti do kulturne dediščine v muzejih in galerijah. Zagotavljanje dostopnosti do kulturne dediščine vsem družbenim skupinam, še posebej tistim, ki so bile v preteklosti v muzejih in galerijah prezrte, je ena izmed temeljnih paradig sodobnega muzejskega delovanja. Poleg omogočanja fizične dostopnosti do muzejskih zbirk in načrtovanja dostopnih dejavnosti se želi izpostaviti tudi soustvarjanje muzejskih vsebin v sodelovanju s pripadniki različnih družbenih skupin, s čimer se enakopravno sooblikuje kulturno dediščino. Pomemben vidik dostopnosti kulturne dediščine je tudi vzpostavitev muzejev in galerij, v katerih se predstavljata preteklost in kulturna dejavnost družbenih skupin, ki so jih družbeni diskurzi moči preprosto prezrli. Gluhim in naglušnim so bila vrata številnih kulturnih hramov zaprta. Veseli nas, da je Tone Petrič s strani Zveze aktivno s prispevkom sodeloval na omenjenem posvetu in osvetlil izzive gluhih in naglušnih pri tej dostopnosti.



Anton Petrič

### *Spletna stran Dostopno na RTV Slovenija*

Vedno več vsebin je prilagojenih v znakovni jezik. Na spletni strani [rtvslo.si/dostopno](http://rtvslo.si/dostopno) si lahko ogledate, kaj vse skupaj soustvarjamo in ponujamo javnosti. Dobro sodelovanje RTV Slovenije in Zveze se bo nadaljevalo tudi v letu 2015, v katerem planiramo kar nekaj novitet.

### *Seminar za zaposlovanje invalidov na odprtem trgu dela*

Seminar je bil organiziran v okviru projekta pod skupnim nazivom »ZMOREMO – spodbujanje enakosti in preprečevanje diskriminacije invalidov«, ki ga je izvajalo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije s partnerji, z Društvom študentov invalidov Slovenije, Urbanističnim inštitutom Republike Slovenije in Združenjem izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v Republiki Sloveniji (ZIZRS). Po podatkih delodajalcev je usposobljenost strokovnih delavcev, ki delajo s človeškimi viri v običajnem delovnem okolju oziroma na odprtem trgu dela, pomanjkljiva in ne dovolj celovita. Sedanja tradicionalna znanja glede na spremenjene razmere na trgu dela ne zadoščajo več, zato potrebujejo predvsem nova in specifična znanja, ki so potrebna za delo z ranljivimi ciljnim skupinami, predvsem invalidi. Za potrebe projekta so v ZIZRS razvili poseben program usposabljanja in izobraževanja za strokovne delavce pri delodajalcih na odprtem trgu dela, v okviru katerega so udeleženci spoznali preizkušene metode in dobre prakse pri zaposlovanju invalidov ter najnovejše pristope, vrednote in načela podpornega zaposlovanja invalidov v običajnem delovnem okolju. Na tem seminarju smo aktivno sodelovali in predvsem ponovno ugotovili, da je poznavanje stroke o gluhoti in naglušnosti zelo omejeno ter da velja razmisliti in slediti primerom dobre prakse v tujini: za gluhe je najbolj primerno zaposlovanje v lastnih podjetjih, kjer je večina zaposlenih gluhih.



Udeleženci konference Dostopnost

### *Finančna uprava RS prilagodila spletne strani tudi gluhim in naglušnim*

Gluhi in naglušni, slepi in slabovidni, dislektiki in ostale ranljive skupine od sedaj dalje lažje spremljajo davčne, carinske in ostale tematike Finančne uprave RS. V Finančni upravi RS veliko pozornost namenjajo informiranju davčnih zavezancev. Zavedajo se, da lahko ti izpolnjujejo svoje obveznosti in



izkoristijo pravice le, če so z njimi seznanjeni in če jih razumejo. V sodelovanju z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije ter z nasveti Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije so prilagodili spletne strani [www.fu.gov.si](http://www.fu.gov.si) tako, da jih bodo odslej lažje spremljali gluhi, naglušni, slepi, slabovidni in dislektiki. Gluhi in slepi lahko odslej vsebine Finančne uprave RS spremljajo tudi v znakovnem jeziku in zvoku. V ta namen je na enem mestu objavljenih 30 najbolj tipičnih življenjskih dogodkov, s katerimi se srečujejo posamezniki. Olajšava za vzdrževane družinske člane, osebno dopolnilno delo, prodaja nepremičnine, nakup prek spleta, pritožba, obročno plačilo in ostale davčne ter carinske zadeve so predstavljene v posebnih tematskih filmih. Skupna dolžina vseh 30 filmov je več kot 2 uri in pol. Ne glede na to pa so filmi kratki in jedrnat, saj je bistvo posamezne tematike predstavljeno zgolj v nekaj minutah. Na ta način bodo lahko zavezanec hitro našli želene informacije. Iskanje informacij pa smo dodatno olajšali tudi tako, da lahko zavezanec že iz naslova filma razbere njegovo vsebino.



Spletna stran Ministrstva za finance

### 50 polnih štipendij za invalide

V društva smo posredovali dopis mednarodne akreditirane poslovne šole, ki je ponudila 50 polnih štipendij v višini 10.000 evrov za dokončanje študija invalidov. Tovrstne aktivnosti kažejo na to, da se podpira in sofinancira izobraževanje invalidov. Velika želja Zveze je tudi to, da se izobrazijo čim več gluhih in naglušnih, ki se v času študija soočajo z velikimi izzivi.

### Nacionalni posvet o socialnem vključevanju

Posvet je bil namenjen vsem, ki so zainteresirani za vključevanje ranljivih mladih in se zaradi narave svojega dela dnevno srečujejo s tovrstno mladino. Namen posveta je bil opredeliti potrebe različnih akterjev, ki delujejo na področju socialnega vključevanja, ter načrtovati vsebinska izhodišča za pripravo mednarodne konference o socialnem vključevanju.

### Državna proslava ob 70. obletnici konca druge svetovne vojne tolmačena v slovenski znakovni jezik

Na RTV Slovenija so predvajali posnetek prireditve ob prenosu državne proslave s tolmačem za slovenski znakovni jezik z malo manj kot dvournim zamikom. Sodelovanje Ministrstva za kulturo in RTV Slovenija je na podlagi številnih pozivov Zveze in Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik obrodilo prve konkretne sadove. S temi pozivi bomo nadaljevali tudi v prihodnje.

### Svetovni dan smeha tudi za gluhe in naglušne

Svetovni dan smeha obeležujemo od leta 1996 vsako prvo nedeljo v maju. Na ta dan se že vrsto let pripravlja posebno praznovanje tudi v Sloveniji. Dogodek, namenjen promociji smeha in smejalne terapije, že tradicionalno organizirata Mednarodni inštitut za smeh Maribor in Skupek modro-aktivnih Koper. Ta pomemben dan smo praznovali v nedeljo, 3. maja 2015, na Ukmarjevem trgu v Kopru. Zaradi letošnjega prav posebnega namena praznovanja so v organizacijsko ekipo povabili Zavod ODTIZ, ki so ga ustanovila štiri dekleta na invalidskih vozičkih. Ustanoviteljice zavoda v okviru svojega delovanja podpirajo razvoj posameznikovega potenciala skozi prostočasne, športne in izobraževalne dejavnosti. Geslo letošnjega praznovanja svetovnega dneva smeha je bilo »Smeh za ljudi z manj priložnostmi«. S pomočjo tega dogodka so želeli povezati vse, tudi tiste, ki so gibalno ovirani, gluhi ali naglušni ter imajo težave v duševnem zdravju, in seveda vse ostale, ki imajo zaradi kakršnegakoli razloga v življenju manj priložnosti. Posebnost letošnjega dogodka, ki ga po naših informacijah niso izpeljali še nikjer na svetu, je bila v tem, da je bilo celotno dogajanje tolmačeno v slovenski znakovni jezik. To je omogočila Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, ki je bila ena od sodelujočih organizacij v projektu. Prav zato so pripravili program, v katerem so skozi smeh, ples,



Gluha pantomimika

pantomimo in ostale zabavne aktivnosti združili ljudi različnih starosti, ki se soočajo z različnimi težavami, ter pokazali, da s smehom premikamo meje in tkemo nove vezi, tudi skupaj z vsemi, ki imajo v življenju morda manj priložnosti. Na prireditvi sta sodelovala Ivan Vačovnik in Janko Marinček, ki sta s pantomimo in znakovnim jezikom zabavala vse prisotne.

### *Kreativno otroško mesto Minicity Ljubljana v BTC-ju prijazno za gluhe in naglušne*

Vedno več organizacij po Sloveniji prepoznava potrebo po posebni skrbi za različne vrste invalidnosti, tudi za gluhe in naglušne. Minicity ponuja številne programe za otroke, med njimi tudi posebne prilagoditve za gluhe in naglušne, saj so kadri usposobljeni v znanju osnovnih kretenj in sporazumevanju z gluhi in naglušni.



### *18. zimske olimpijske igre gluhih – Deaflympics Hanti-Mansijsk 2015*

Iger se je udeležilo 692 športnikov in trenerjev ter spremljevalnega osebja iz 27 držav celega sveta. Slovenija se je udeležila zimskih olimpijskih iger z odpravo, ki so jo sestavljali: Anja Drev – tekmovalka, Drago Drev – trener, Rok Tomažič – pomočnik trenerja, Sabina Hmelina – delegatka na ICSD-kongresu (ICSD je Mednarodni komite za šport gluhih), Sonja Drev – spremljevalka, Anjina mama, in



Anja Drev

Anton Petrič kot vodja odprave, obenem tudi delegat na kongresu ICSD. Anja Drev je članica smučarskega kluba GSK Mozirje in več let trenira pod vodstvom Draga Dreva, v zadnjih mesecih pa se jima je pridružil še Rok Tomažič, ki skrbi za tehnično pripravljenost in analizo treningov. Zadnjo medaljo na zimskih olimpijskih igrah gluhih je osvojila Sabina Hmelina, ko je bila srebrna v paralelnem slalomu v Sundsvallu leta 2003. Obširno so podala poročila o tem največjem športnem dogodku gluhih na svetu, ki je bil tudi za nas zelo velik zalogaj. Ponovno je treba poudariti velik uspeh še ne 18-letne Anje, ki je osvojila bronasto medaljo v smuku. Zaradi bolezni je izostala iz drugih disciplin, kjer bi zdrava lahko posegla po dobrih rezultatih. Zagotovo je to velika spodbuda za naprej. Čestitamo Anji in celotni ekipi!

### *Marino Kegl dosegel največji uspeh v konkurenci sliščih*

V Krškem je od 18. do 20. aprila 2015 potekal članski turnir v tenisu. Gluhi teniški igralec Marino Kegl (ŽTK Maribor) je z uvrstitvijo v polfinale dosegel svoj največji uspeh v članski kategoriji sliščih teniških igralcev. V prvem kolu je bil prost, v drugem kolu je premagal Gregorja Breskvarja (TA BRESKVAR) s 5 : 7, 6 : 1, 6 : 0, v četrtfinalu je bil s 6 : 4, 6 : 3 boljši od Tina Kovačiča (ŽTK Maribor),



Marino Kegl

v polfinalu pa je po dobri igri izgubil proti Gregi Bohu (MAX Ljubljana), 3 : 6 3 : 6. Marinu iskreno čestitamo in mu želimo, da bo na prihajajočem Tenis Open Slovenia 2015 v Portorožu ponosno nosil barve slovenske reprezentance.

### Izjava Svetovne zveze gluhih in Svetovnega združenja tolmačev znakovnega jezika

Organizaciji z izjavo spodbujata pravice gluhih do enakopravnega vključevanja v družbo v času naravnih nesreč ali drugih izrednih razmer ter pravico prostega dostopa do komunikacijskih sredstev. Izjava je podana tudi v medijih Zveze, ki je že v letu 2014 z Uradom za zaščito in reševanje začela delati na tem področju, in sicer v zvezi s požari ter dostopnostjo do klicnih centrov ter nujne številke.

### Predstavitve tehničnih pripomočkov v sodelovanju s Karitasom in skupino starejših

Nadaljujemo z različnimi predstavitvami storitev Svetovalnega centa Zveze in tehničnih pripomočkov po Sloveniji. Na nas se obračajo domovi za starejše, skupine starejših v različnih organizacijah, pa tudi predstavniki Karitasa za predstavitve in spoznavanje tehničnih pripomočkov in pravic, ki jih imajo osebe s slušnim aparatom.



### Prispevki Spletne TV za gluhe in naglušne že na 10 lokalnih televizijah

Deseta lokalna televizija, ki v svojem programu predstavlja naše prispevke, je TV Celje. Z desetimi lokalnimi televizijami smo praktično prisotni po vsej Sloveniji tako na nacionalni kot tudi regionalni ravni. S tem si močno širimo gledanost in pozitivno vplivamo na najširšo možno javnost.

Matjaž Juhart

# SLUŠNI CENTRI **AUDIO BM**

**unitron** Hearing matters

SLUŠNE APARATE  
BREZPLAČNO PREIZKUŠAJTE  
V VAŠEM DOMAČEM OKOLJU



PRI NAS LAHKO  
BREZPLAČNO  
PREVERITE  
**SLUH**

Obiščite našo spletno stran. Poučite se o sluhu, preberite zanimivosti in spoznajte našo celotno ponudbo. Pridružite se nam tudi facebooku.

[www.audiobm.si](http://www.audiobm.si)  
[facebook.com/audiobm.si](https://www.facebook.com/audiobm.si)

**V AUDIO BM največja izbira tehničnih pripomočkov na enem mestu!** **ZIM!**

SPREJEMAMO VREDNOTNICE



Baterije za slušne pripomočke, svetlobne/zvočne/vibracijske budilke, FM sistemi, telefoni za naglušne, vibracijske ročne ure, videofon, indukcijske zanke,...



Franci Urankar: Naš cilj je zagotavljati vrhunsko in dostopno oskrbo s slušnimi aparati in slušnimi pripomočki v Sloveniji. S strokovnim in osebnim pristopom, kakovostjo pripomočkov ter storitev smo postali zaupanja vreden dobavitelj slušnih aparatov in tehničnih pripomočkov.



Roman Demir: Imam dolgoletne izkušnje na področju dela z gluhih in naglušnih osebami. Dobro poznam njihovo problematiko. Obvladam slovenski znakovni jezik. V AUDIO BM vam lahko pomagam na poti do boljšega sluha, boljše komunikacije in do boljšega življenja.

### BATERIJE ZA SLUŠNE APARATE

S člansko izkaznico DGN in plačano članarino za tekoče leto - cena za 6 kosov baterij

**SAMO 3€** Velja do 31. 12. 2015

Cena velja za nakup z gotovino ali s plačilno kartico.



**LJUBLJANA**  
Letališka c. 5, BTC  
stavba DIAMANT  
☎ 059 044 055

**MARIBOR**  
Trg revolucije 4  
☎ 059 044 056

**TRBOVLJE**  
Rudarska c. 2A  
☎ 059 044 057

**NOVO MESTO**  
Ljubljanska c. 22  
stavba BRŠLJIN  
☎ 059 044 058

AUDIO BM smo  
pogodbeni  
dobavitelj



**AUDIO BM smo finančno podprli Mednarodno konferenco o naglušnosti: »Slišim, a ne razumem!«**

## Udeležba na generalni skupščini Evropske zveze gluhih (EUD), 13.–16. maj 2015

*Dogodek je potekal v Rigi v Latviji. Organizirala ga je latvijska zveza gluhih v sodelovanju z EUD. Slovenijo sva kot delegata na skupščini zastopala Mladen Veršič in Janez Slatinšek.*

### Seminar

Glavna tema seminarja, ki je potekal 13. maja sta bila trg dela in enakopravnost pri zaposlovanju gluhih posameznikov v Evropi. Govornikov je bilo veliko: dva gluha poslanca Evropskega parlamenta in hkrati sopredsedujoča pri Odboru za invalide v Evropskem parlamentu, izvršni direktor EUD Mark Wheatley, Petra Söderqvist, strokovna delavka za zakonodajo in pravice pri EUD, predsednik Svetovne zveze gluhih (WFD) Colin Allen, predstavnica Generalnega direktorata za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje pri Evropski komisiji in podpredsednik Evropskega invalidskega foruma. Z njihovimi predstavitvami so seznanili več kot 60 gluhih delegatov. Prav tako sta ta dan predsednik Evropske zveze gluhih Markku Jokinen in predsednik Svetovne zveze gluhih Colin Allen obiskala gluhe v Latviji in jim med drugim predstavila pomen pravic iz Konvencije o pravicah invalidov.

### Seje odbora EUD

V jutranjih urah 14. maj je potekalo srečanje EUD odbora skupaj z Markom Wheatleyjem, izvršnim direktorjem, kjer so postavili dnevni red 30. generalne skupščine Evropske zveze gluhih. V popoldanskih urah pa so potekale delavnice, na katerih so predstavniki Evropske zveze gluhih delegatom nacionalnih zvez gluhih predstavili izkušnje pri izvajanju pravic iz 33. člena Konvencije o pravicah invalidov.

### Seminar

Skupni seminar, ki sta ga 15. maj organizirala Evropska zveza gluhih in latvijsko združenje gluhih v luči latvijskega predsedovanja Svetu Evropske unije. Seminar se je osredotočil na gluhe posameznike na trgu dela v EU in enake pravice pri zaposlovanju v Evropi. Sodelovali so naslednji govorniki: predsednik latvijske zveze gluhih Edgars Vorskis, minister za socialno skrbstvo Uldis Augulis, člana Evropskega parlamenta in sopredsedujoča v Odboru za invalide v Evropskem parlamentu dr. Adam Kosa in Helga Stevens, latvijski parlament – predsednik Odbora za socialne zadeve, delo in zdravstvene zadeve Aija Barca, Evropska komisija, Generalni direktorat za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje,



Mladen Veršič in dr. Markku Jokinen

enota: pravice invalidov Tania Tsiora, politika pomočniki: predsednik Svetovne zveze gluhih Colin Allen, podpredsednik Evropskega invalidskega foruma, predsednica latvijskega krovnega organa invalidskih organizacij Sustento Gunta Anca, član uprave latvijske zveze gluhih Ivars Kalniņš, EUD izvršni direktor Mark Wheatley in strokovna delavka za zakonodajo in pravice pri EUD Petra Söderqvist. Udeležencev na seminarju je bilo več kot 80, kar je zelo pohvalno.

### Generalna skupščina EUD

Tokratna skupščina, ki je potekala 16. maj, je bila zaradi svoje 30-letnice posebna in zgodovinska. Prvo srečanje je leta 1985 organiziralo britansko združenje gluhih. To je bilo prvo ad-hoc srečanje nacionalnih združenj gluhih s sedežem v Evropski gospodarski skupnosti, ki je potekalo v Londonu 6.–7. marca 1985 pod okriljem Svetovne zveze gluhih in delno financirano s strani Evropske gospodarske skupnosti. Udeležilo se ga je 10 predstavnikov iz evropskih držav. To srečanje je pripeljalo do ustanovitve Regionalnega sekretariata Evropske skupnosti. Tako je EUD sedaj stara 30 let.

Teme na dnevnem redu so imele poudarek na poročilu o finančnem letu 2014, odprla pa se je tudi dolga razprava glede predloga članarine. Skušali smo najti ustrezen način in določiti pošteno plačilo za vsa združenja gluhih po Evropi.

Po koncu seje so bili delegati deležni predstavitve latvijske kulture in latvijskega znakovnega jezika na prireditvi v čast 95. obletnici latvijske zveze gluhih. To je bila odlična priložnost, da se naučijo več o latvijski kulturi in latvijskem znakovnem jeziku.

### Zaključek

Zadnji dan skupščine 17. maj sta gluha poslanca Adam Kosa in Helga Stevens predstavila svoje načrte ob 30. obletnici EUD v Bruslju, ki bo novembra. Na Evropski zvezi gluhih so poudarili pomen tesnega sodelovanja s tema poslancema in vsi skupaj so nam zagotovili, da bo proslava 30. obletnice nepozaben dogodek za vse udeležence evropskih združenj.

Na koncu je izvršni direktor EUD Mark Wheatley vsem delegatom sporočil oz. jih obvestil, da bodo v kratkem dobili vabilo na proslavo omenjene 30. obletnice ustanovitve EUD, ki bo 11. 11. 2015 v Evropskem parlamentu v Bruslju. Prav tako je povabil po dva predstavnika iz nacionalnih zvez, da se slavnostne proslave udeležita, in zagotovil, da bosta vse nastale stroške plačali Evropska zveza gluhih in Evropska unija. Takoj za tem je turška zveza gluhih na kratko predstavila slikovito mesto Istanbul, kjer bo potekal XVII. kongres Svetovne zveze gluhih, ki bo 28. 7.–1. 8. 2015.

Ob tej priložnosti bi se tudi mi želeli zahvaliti latvijski zvezi gluhih kot odlični gostiteljici jubilejne 30. generalne skupščine EUD.

Mladen Veršič in Janez Slatinšek

## Generalna skupščina in konferenca Evropske zveze naglušnih

*V mesecu aprilu je v Essnu v Nemčiji potekala skupščina Evropske zveze naglušnih (EFHOH), katere članica je tudi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije. Skupščina je bila izjemno uspešna, predvsem pa se je pokazal močan interes naglušne populacije, da je dejavno vključena v dogajanja v domačem in svetovnem okvirju. Pa tudi naslov konference, ki je sledila, je podal jasen uvid, o čem bo tekla beseda, saj se je glasilo »Pregled praktičnega vključevanja Konvencije o pravicah invalidov med naglušno populacijo v državah članicah EFHOH«.*

Uvodni nagovori so podali informacijo o pomenu in o zavedanju vključevanja oseb z invalidnostjo v vsakdanje življenje, pa tudi o zavedanju neizpolnjevanja in včasih brezbrčnosti do vključevanja invalidne populacije v vsakdanje življenje.

Poleg izčrpnih uvodnih nagovorov je bil zanimiv prikaz statističnih podatkov o podnaslavljanju televizijskih programov v Evropi ter tudi ocena števila naglušnih oseb po posameznih državah članicah. Zanimiv podatek je, da se v večini držav soočajo z nepodnaslovljenimi vsebinami in da je veliko programov v tujini sinhroniziranih, kar seveda naglušnim povzroča težave. Slovenija se s svojimi podatki o podnaslovljenih vsebinah sicer giba v vrhu, je pa težava, da je velik izpad podnaslavljanja pri slovenskih pogovornih oddajah. Podatki so se



*Pozdravni nagovor gostiteljev*

med seboj ponekod bistveno razlikovali in pokazali, kako različni so načini obdelave in tudi kriteriji po evropskih državah. Relativno dober vpogled v stanje v posameznih državah pa imajo nacionalna združenja naglušnih.

Med pogovorom je bilo zaznati, da je v vseh državah pogosto še vedno problem nerazumevanja naglušnosti in težav naglušnih oseb in da še vedno velja prepričanje, da naglušni za sporazumevanje potrebujemo znakovni jezik. Veliko časa posameznih združenj je namenjenega ozaveščanju javnosti o tem, v čem je dejansko problem, in prav zato so bili na predavanja povabljeni strokovnjaki, ki se na tak ali drugačen način vključujejo v reševanje stisk naglušne populacije.

Kot sem omenila uvodoma, je bila predstavljena Konvencija o pravicah invalidov in koristi, ki jih imamo naglušne osebe z izpolnjevanjem le-te. Predstavljen je bil prispevek, ki je podal uvid v participacijo naglušnih pacientov v javnem zdravstvenem sistemu. Prav v tem delu se je pojavila tudi informacija o veljavi predpisa, da mora vsaka naglušna oseba preizkusiti vsaj dva slušna aparata, predno se odloči za njegov prevzem. Vsekakor je predpis zanimiv, saj ni pogojen z željo, temveč je določeno, da je to pred odločitvijo treba storiti.

Predstavljen je bil program usposabljanja slušnih akustikov v akustičnem centru v Nemčiji ter vsi potrebni standardi znanja, ki jih posameznik potrebuje, da pridobi certifikat za opravljanje poklica. Vsekakor pozdravna poteza, saj od študentov ne zahtevajo samo znanja elektrotehnike in programiranja slušnih aparatov, temveč je v študij vključena tudi psihologija. V slušnem centru bodoči akustiki dela s strankami, se učijo z njimi in ob njih ter spoznava vse slušne aparate, ki so na tržišču.

Eden od prispevkov se je dotikal vključevanja v zaposlovanje in poudaril inkluzijo naglušnih oseb. Predstavljena je bila organizacija nemškega centra za podnaslavljanje in potrebna znanja, ki jih moraš imeti, da postaneš »zapisovalec govora v tekst«.

Zanimiv je bil še prispevek o pomenu akustike v prostoru in študijah, ki jih opravijo pri načrtovanju in opremljanju prostorov, pa tudi prispevek, ki je govoril o možnostih zaposlovanja.

Celotno konferenco je organiziralo Nemško združenje naglušnih, nosilec organizacije je bila ekipa v Essnu, kot gostje pa so se pridružili predstavniki vseh zveznih dežel Nemčije, tako da je bilo videti povezanost, pa tudi organiziranost delovanja. Med pogovorom sem prišla do ugotovitev, da so v društvih zaposleni predvsem naglušni, ki si pri delu pomagajo s tehnologijo, ter da je izobrazbena raven zaposlenih zelo visoka.

Sama organizacija konference je bila dobra, dobro je bilo poskrbljeno za različne načine poslušanja. Možnosti so bile tako v nemškem kot angleškem jeziku enake (jezikovno prevajanje, ki je bilo resnično superiorno); poslušanje prek prenosne indukcijske zanke, branje (govor v tekst v obeh jezikih). Ponovno sta očarala švedska zapisovalca, ki zaradi svoje izjemne velikosti in tudi hitrosti pisanja resnično padeta v oči.

Na izobraževalni dan so bile prisotne tudi tolmačke znakovnega jezika, vendar individualne, in so spremljale posamezne uporabnike znakovnega jezika. Tako tolmačke ostanejo v neposredni bližini gluhe osebe in so na voljo izključno tistemu, ki jih najame.

Čas druženja ob kosilu in večerji (no, Nemci se niso izkazali kot dobri kuharji) je bil izvrstna priložnost za pogovore, ki so potekali pretežno v angleščini, deloma v nemščini in v kombinaciji obeh, če smo se znašli v takšni družbi. Ob tem smo si prijazno prevajali v svoje nacionalne jezike, če je bila družba jezikovno zapletena.

Naslednja skupščina Evropske zveze naglušnih bo v Parizu leta 2016 ter v Dublinu leta 2017. Je pa treba omeniti, da smo lani tudi Slovenijo prijaviли kot kandidatko za organizacijo skupščine tako svetovne kot evropske zveze, in sicer za leto 2018. Izbor in potrditev bosta v prihodnjem letu.



*Udeleženci konference*



Za podporo je bilo poskrbljeno

### *Deklaracija, sprejeta v Essnu 2015, z naslovom »Dostop do slušnih aparatov je dostop do priložnosti«*

Vse osebe imajo pravico do enakih možnosti v svetu. Za 51 milijonov naglušnih ljudi v Evropski uniji se ta pravica najbolje izvaja prek delnega ali celotnega financiranja slušnih aparatov s strani države in z razširjenostjo tehničnih pripomočkov za lažje poslušanje. Za teh več milijonov ljudi, vključno z otroki in mladino, je dostop do slušnega aparata dostop do priložnosti.

V imenu 51 milijonov Evropejcev z izgubo sluha Evropska zveza naglušnih (EFHOH) na skupščini v nemškem Essnu poziva vse države članice, naj zagotovijo dostop do cenovno ugodnih, kvalitetnih, strokovno preverjenih in odobrenih slušnih aparatov ter tehničnih pripomočkov za lažje poslušanje in podprejo standarde za slušne aparate z namenom uspešne uporabe le-teh. Nikomur se ne smejo zaračunati storitve in slušni aparati, ki ne zagotavljajo enakih možnosti.

#### **Dostop do izobraževanja in zaposlovanja:**

Slušni aparati skupaj z združljivimi pripomočki za lažje poslušanje zagotavljajo stroškovno učinkovit dostop do rednega in nadaljnega izobraževanja in s tem tudi do boljših zaposlitvenih možnosti. To je ključnega pomena za zniževanje stopnje brezposelnosti med naglušnimi.

#### **Dostop do rehabilitacije:**

Uporaba slušnih aparatov je tudi najbolj učinkovito sredstvo zagotavljanja podpore za večino ljudi, ki se srečujejo z izgubo sluha. To pa je odvisno tudi od upoštevanja določenih standardov. V EU standardu (EN 15927) z naslovom »Storitve, ki jih ponuja profesionalni dobavitelj slušnih aparatov« evropski organ za standardizacijo ANEC izpostavlja, da mora proces zagotavljanja slušnih aparatov vključevati tudi rehabilitacijo. Če se ta standard ne izvaja pra-

vilno, slušni aparat ne bo dosegel želenega učinka, posledično pa bodo imeli država in izvajalci zdravstvenih storitev v prihodnosti več stroškov.

#### **Dostop do neodvisnega življenja:**

Vse vlade imajo v skladu s 5. členom Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov (UNCRPD) obveznost, da invalidom zagotovijo polno in neodvisno življenje. Slušni aparati izboljšajo kakovost življenja na vseh področjih: komunikacija, socializacija, izobraževanje, zaposlovanje, prosti čas in vključevanje v družbeno in socialno okolje. Ti dejavniki so se pokazali kot ključni pri zagotavljanju blagostanja osebam, ki se srečujejo z izgubo sluha.

#### **Utemeljitev:**

Približno 10 % prebivalcev Evropske unije ima eno vrsto okvare sluha. Raziskave kažejo, da so osebe z okvaro sluha veliko bolj ogrožene in ranljive za izgubo zaposlitve. To nima negativnega učinka le na posameznikovo življenje, ampak tudi na državno ekonomijo. Na primer: v letu 2013 je brezposelnost oseb z okvaro sluha britansko ekonomijo po ocenah stala 25 milijard funtov (cca. 33.5 milijard evrov). To močno odtehta stroške delnega ali celotnega financiranja slušnih aparatov s strani države.

Deklaracijo so podpisali predsednik Evropske zveze naglušnih g. Marcel Bobeldijk, predsednica Svetoven zveze naglušnih dr. Ruth Warick in predsednica Svetovne zveze mladih naglušnih ga. Sidsel Munkebo Hansen. Podpisu smo se pridružili še ostali delegati skupščine v Essnu, tudi Slovenija, ki sva jo zastopali Darja Pajk in Jelka Močnik.

Kljub izjemno napornemu in delovnemu vikendu so vtisi iz Nemčije enkratni. Pridobili smo veliko novih in koristnih informacij in Evropsko zvezo naglušnih lahko le pohvalim, da se tako aktivno vključuje v Evropskem parlamentu glede seznanjanja s problematiko, s katero se srečujemo naglušni, in predvsem, da prebujajo in ozaveščajo Evropo tudi v smislu preventive, ne le kurative.

**Darja Pajk**



Darja Pajk ob podpisu essenske deklaracije

## Mednarodna konferenca o naglušnosti: 'Slišim, a ne razumem!'

*Ko ideja preraste v pobudo, ko pobudo podprejo somišljeniki in se jo preda naprej ter se potrudi končno izvedbo, se šele začne prava aktivnost.*

Tako je ideja o tem, da se aktiviramo na področju naglušnosti, da začnemo izpostavljati težave, počasi začela rasti. Res počasi, pa vendar se kaže napredovanje v ozaveščanju javnosti o problematiki naglušnosti. Še vedno se naglušnost prepogosto povezuje z sporazumevanjem v znakovnem jeziku ter s slušnimi aparati, ki naj bi omogočili komunikacijo, kot bi bilo vse v redu.

Zelo počasi se kaže razumevanje v javnosti, da to ni čisto tako.

Gluhota od rojstva je okvara zase in zahteva svojevrstno obravnavo. Naglušnost od rojstva je ponovno okvara zase, ki prav tako zahteva svojevrstno obravnavo. Obe težavi vključujeta tudi zgodnje delo s starši in sorojenci. Naglušnost in oglušelost v odrasli dobi spet zahtevata drugačen pristop in obravnavo ter tudi razumevanje odrasle osebe, ki je v različnih življenjskih obdobjih in situacijah. Gluhota in naglušnost pri osebah, ki za komunikacijo uporabljajo znakovni jezik, ponovno zahteva posebno obravnavo in drugačen pristop. Okvara sluha z dodatnimi težavami v razvoju in zdravju, pa spet zahteva drugačen pristop. In na konferenci, ki smo jo nedavno izvedli v sodelovanju s Pedagoško fakulteto, Katedro za logopedijo in surdopedagogiko, se je pokazalo, kako različne so potrebe posameznikov z izgubo sluha.



Doc. dr. Saba Battelino



Dragica Bac

Tako je bilo takoj ob prvih idejah treba pomisliti o specifičnih potrebah po razumevanju in prostor ustrezno opremiti. Treba je bilo zagotoviti indukcijsko zanko in pisno podporo, za uporabnike znakovnega jezika je bil na voljo tolmač, za vse ostale klasično ozvočenje, in ker je bilo nekaj predavanj tudi v angleščini, je bilo nujno zagotoviti še prevod v slovenski jezik.

Prav pisna podpora, ki je sicer v svetu že nekaj let uveljavljena predvsem med težko naglušnimi osebami, je bila sprejeta zelo pohvalno, kljub temu da je sicer prišlo do nekaj kratkih stikov, saj smo vsi govorniki govorili hitro.

Vsekakor zalogaj za nas, organizatorje.

Toda zadovoljstvo udeležencev je bilo tisto merilo, ki je dalo energijo za nadaljnje delo. Pohvale, izrečene s strani strokovnjakov in laične javnosti, so vsekakor spodbudne in so tudi pokazatelj, da smo na pravi poti in da je združevanje oseb z izgubo sluha, uporabnikov tehničnih pripomočkov ter strokovnjakov – tako na področju medicine, ki so tisti prvi, h katerim v obravnavo smo osebe z izgubo sluha vključene, kot tistih s področja učenja poslušanja in govora – prava pot za dvig kakovosti obravnave oseb z izgubo sluha.

Prek pogovorov s strokovnjaki z različnih področij pa sem ugotavljala, da je še vedno velik izpad informiranja na primarnem nivoju, ob prvih znakih izgube sluha, in da primarno zdravstvo, kamor se zatečemo po pomoč, ponudi premalo informacij o





*Damjana Kogovšek*

možnostih, ki so na voljo. Kajti prav v teh začetnih fazah ljudje potrebujemo največ podpore ne glede na to, za katero obolenje gre.

Na konferenci smo lahko dobili uvid v to, da se kljub pogostim kritikam, ki jih je deležno naše Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, le-to dobro zaveda problematike, ki nastaja zaradi starajočega ter stresu neprestano podvrženega prebivalstva, saj je ga. Dragica Bac dobro orisala problematiko, povezano z naglušnostjo. Predavanje s prikazom statistike na svetovni in evropski ravni je bilo tako le še dodaten pokazatelj o nujnosti zavedanja, kako pereči problematiki sta naglušnost in sčasoma tudi oglušelost. Doc.dr. Saba Battelino je s svojim prispevkom prikazala možnosti kirurškega zdravljenja težke naglušnosti, kjer slušni aparati ne ustrezajo več ali pa je aplikacija le-teh nemogoča. Vsekakor izjemno kakovostno predavanje, ki je podalo uvid v zapletenost in zahtevnost kirurškega zdravljenja.

Sodelovanje Nacionalnega inštituta za javno zdravje RS na konferenci je bilo izjemnega pomena, saj je



*Govor je bil podprt s tekstom, slušno zanko, tolmačen v slovenski znakovni jezik in prevajan v slovenščino*

so ravno oni tisti, ki imajo dovolj moči, da s svojim delovanjem pristopijo k spodbujanju ozavešanja. Predstavitve surdopedagogov ter logopedov z različnih področij pa so podale uvid, kako zapleteno je pravzaprav učenje govora ter poslušanja in kako izjemnega pomena je zgodnja obravnava vseh oseb z izgubo sluha. Pri otrocih, da se ujame razvojna faza, pri odraslih pa, da se vzdržuje aktivno stanje in sodelovanje.

Konferenca se je zaključila izjemno uspešno, s pohvalami ter z željo vseh udeleženi po sodelovanju v bodoče.

Tudi sama lokacija konference je bila, kljub temu da je dvorana meni osebno sprva vzbudila malo nelagodja, ustrezna. Večer pred konferenco smo jo ekipa najbolj zagnanih opremili in razmišljala sem, da je lokacija pravzaprav idealna, saj je predavalnica dejansko v osrčju fakultete ter ima tako lahko še simboličen pomen, če pomislimo, kje se nahaja slušni center. Obenem pa smo se z organizacijo dotaknili tudi velikega števila otrok, ki fakulteto obiskujejo, in jim – če drugega ne – sprožili vsaj razmišljanje, da obstaja možnost okvare sluha.

Konferenca se je sicer zaključila 21-ega, je bil pa tudi drugi dan za nekaj udeležencev ter študente delaven, saj smo nadaljevali z delavnicami ter študentom podiplomskega študija z osebnimi zgodbami skušali prenesti tisto, kar smo sami, v naših obravnavah, pogrešali, ter predvsem podati uvid, kako pomembna je empatičnost s klientom, vključenim obravnavo. Tudi nam samim je bilo zanimivo slišati zgodbe drug drugega, se bolje spoznati ter tudi izmenjati izkušnje. Ponovno se je pokazal pomen dobrega prvega in osebnega stika. Približanje razmišljanja klientov je namreč tisto, kar bo bodočim strokovnjakom ostalo vedno nekje v zavesti in bo morda zato njihovo delo ne le samo strokovno, temveč tudi empatično. In tako bomo pridobili vsi.

**Darja Pajk**



*Udeleženci mednarodne konference*

## V prvem četrtnem 2015 prek 30 tisoč ogledov Spletne TV

*Program Spletne televizije za gluhe in naglušne, ki ga od leta 2007 lahko spremljate prek povezave [www.gluhi.si](http://www.gluhi.si) ali [www.zveza-gns.si](http://www.zveza-gns.si), vam vsak dan prinaša pestre vsebine. V prvem četrtnem 2015 smo gluhi, naglušni in slišči novinarji, snemalci, montažerji, napovedovalci, bralci, lektorji, tolmači – in še kdo bi se našel – ustvarili že več kot sto prispevkov in priredb oddaj v slovenskem znakovnem jeziku, torej v povprečju objavimo vsaj en prispevek na dan! Naše prispevke si je v prvem četrtnem ogledalo 31.708 oseb.*

### Zahtevamo odgovore pristojnih

Vsebine seveda ustvarjamo skupaj z vami – z uporabniki, gledalci, društvi, strokovnimi delavci Zveze, z Združenjem tolmačev za slovenski znakovni jezik, z vsemi tremi specializiranimi šolskimi zavodi za gluhe in naglušne ter s številnimi drugimi institucijami in posamezniki, ki so povezani z dobrobitjo oseb z okvaro sluha. Predvsem si prizadevamo, da kot medij zares učinkovito igramo vlogo četrte veje oblasti. Zato novinarji Spletne TV in oddaje Prisluhnilimo tišini, ki letos praznuje 35. obletnico neprekinjenega predvajanja na TV Slovenija, redno trkamo na vrata in odgovornost pristojnih na ministrstvih za delo, zdravje in šolstvo, ki pripravljajo resorno zakonodajo.

V prvih mesecih letošnjega leta smo tako za oddajo Prisluhnilimo tišini obiskali Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Predstavnik Direktorata za invalide, vojne veterane in žrtve nasilja na ministrstvu nam je pred kamero zagotovil, da bodo preučili pričakovanja oseb z okvaro sluha o tem, da se Pravilnik o tehničnih pri-



*Ekipa Spletne TV na teniškem turnirju*



pomočih in prilagoditvah vozila dopolni. Obiskali smo Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in jih izzvali z zahtevo po povišanju cenovnega standarda slušnih aparatov za naglušne. Žal pa nam ni uspelo izvedeti, kdaj bo Ministrstvo za zdravje posodobilo Samoupravni sporazum o seznamu telesnih okvar, ki velja že od leta 1989. Prav tako so bili neodzivni na področju visokega šolstva. V pisnem odgovoru, ki bo objavljen maja v oddaji Prisluhnilimo tišini, so zapisali zgolj, da bodo problematiko tolmačenja gluhim študentom skušali rešiti v novem Zakonu o visokem šolstvu, ki je v pripravi.

Na RTV Slovenija smo se uspeli dogovoriti še za eno novost, in sicer videonapovednik za oddajo Prisluhnilimo tišini v znakovnem jeziku. Napoved bo objavljena na Facebook profilu TV Slovenija en dan pred predvajanjem oddaje na televiziji. Glede na to, da ima TV Slovenija kar 16 tisoč »Facebook prijateljev«, bo še več ljudi izvedelo za našo oddajo ter spoznalo problematiko oseb z okvaro sluha in lepoto znakovnega jezika.

### Spletna TV prisotna že na desetih lokalnih televizijah

Uspelo nam je pridobiti novega, že desetega medijskega partnerja. Tako prispevke Spletne TV od marca dalje predvaja tudi TV Celje. V dogovorih smo še z lokalnima televizijama SIP TV s Ptuja in z velenjsko VTV, Vaša televizija. S tem pomembno prispevamo k širjenju prepoznavnosti slovenskega znakovnega jezika ter problematike gluhotote in naglušnosti v slišči javnosti. Drznemo si celo sklepati, da tudi zaradi naše prisotnosti v medijih slovensko družbeno okolje počasi, a vztrajno, vse bolj razume drugačnost oseb z okvaro sluha in se tudi spreminja v gluhim in naglušnim bolj prijazno.

### Širimo program in dejavnosti Spletne TV

Gledalci ste izrazili željo, da na program Spletne TV vrnemo kratko informativno oddajo »Sedem«, ki jo pripravlja Valerija Škof. Škofova je tudi avtorica prvih dveh otroških poučnih oddaj »Zabavno učenje kretenj«, v katerih se nam je pridružila še prikupna Špela Rotar. Samo želimo si lahko, da bi

se nam Špela v prihodnosti pridružila tudi kot mlada napovedovalka Spletne TV.

V našem programu redno dražimo vaše brbončice z rubriko »Kulinarični kotiček«, ki jo prav tako organizira in pripravlja Valerija Škof. Hvala vsem, ki za naše gledalce kuhate pred kamero, predvsem pa hvala podjetju Žito, ki za oddajo prispeva svoje izdelke. Žito bo na pobudo našega uredništva doniralo prehranske pakete 13 socialno ogroženim družinam iz vaših društev. Hvala tudi založbam, ki nam podarjajo knjige za rubriko »Knjigožer«. Vas pa ponovno pozivamo, da nam pošljete pravilne odgovore in si prislužite zanimivo literaturo.

### Poročamo iz tujine

Velik mednarodni ugled si je ekipa Spletne TV pridobila z uspešno izvedenim projektom neposrednega prenosa mednarodnega futsal turnirja v avstrijskem Gradcu. Tekme si je prek spletnega prenosa ogledalo več kot 30 tisoč ljudi. Zaradi velikega zanimanja pa bomo v živo prenašali tudi finale mednarodnega teniškega turnirja, ki bo potekal 30. maja v Portorožu. Aprila pa sta gledalce Spletne TV razveseljevala posebna poročevalca z zimskih olimpijskih iger gluhih, Sabina Hmelina in vodja odprave



Ekipa Spletne TV

v Rusijo Tone Petrič. Posnetke smukaške tekme, ki je Anjo Drev pripeljala do bronaste medalje, je objavila tudi Televizija Slovenija.

### Kje ste, ustvarjalci?

Vsi, ki bi vas zanimalo novinarsko delo na Spletni TV ali delo napovedovalca/ke, pri čemer je seveda pogoj, da obvladate znakovni jezik, vabljeni, da nam pišete na [spletna.tv@zveza-gns.si](mailto:spletna.tv@zveza-gns.si) in predstavite svoje zamisli. Veselimo se novih moči in obrazov!

Mag. Anita Ivačič

## Bolje slišati, bolje živeti:

» z najnovejšo tehnologijo  
v slušnih aparatih

» z res majhnimi  
slušnimi aparati

» z naravnim zvokom  
in razumevanjem govora

Brezplačno  
7 dni preizkusite  
slušne aparate



Siemens Life Micon

Finančno smo podprli mednarodno konferenco o naglušnosti: »Slišim, a ne razumem!«

**NEUROTH**  
Bolje slišati · Bolje živeti

## Zakulisje prilagoditev Pasijona

*Škofjeloški pasijon je bil v letošnjem letu prvič prilagojen tudi naglušnim in gluhim. Glede na to, da je Loka moje mesto, kjer živim že dobrih dvajset let, sem se seveda za sodelovanje aktivno angažirala. Tako sem imela priložnost občasno spremljati vaje pred uprizoritvami in lahko rečem, da je celotna priprava res izjemno obsežna. In Škofja Loka je v dveh mesecih pred uprizoritvijo oživela. Stalna dogajanja na različnih lokacijah, pasijonske zastave po celem mestu in občasni sprehodi konjenikov so ji vrnilo utrip.*

Predgeneralke so nudile tudi prve možnosti za ogled in občudovanje nastopajočih, saj hoja in igra po mrazu v tankih srednjeveških oblačilih nikakor nista bili prijetni. Mraz je občutila tudi ekipa podnaslavljanja Pasijona, saj so priprave tekle ob predstavah, ko je bilo nujno uskladiti hitrost premikanja podnapisov. Zaradi večkratnih manjših sprememb je bilo treba vnašati popravke, preverjati zaporedja, ugotavljati zvoke, ki so se pojavljali ob predstavi, in jih ustrezno opisati. Kajti kakovost podnapisov je odvisna tudi od opisa zvokov, ki se pojavljajo v okolju, saj nam veliko pove, če vemo, da se v predstavi slišijo zvonci, ropot ... Pogosto se namreč pri prevajanju in podnaslavljanju opusti opis zvokov in tako dejansko kljub podpori dogajanja ne sledimo točno. Zato smo se še prav posebej potrudili in pripravili tudi opis zvokov. Vsekakor pa je bilo to izjemno zamudno in tudi težko, saj se je pojavljala dilema, kako določen zvok opisati.

Poleg podnaslavljanja si je bilo v času vseh predstav moč izposoditi tudi FM-sisteme, ki jih je prijazno posodil etnografski muzej, pri tehnični povezavi pa je na pomoč priskočil g. Zupanc Milan. Seveda smo pred generalko preskusili delovanje zank in vsekakor so se izvrstno obnesle. Resda



smo bili ob preverjanju na generalki videti malce smešni, ko smo tekali po prizorišču in »lovili« zvok, toda obenem se tako vidi, kako komplicirano je pravzaprav poskrbeti za prilagojenost naglušnim. Poleg podnapisov ter FM-sistemov so se v »prilagoditve« vključile tudi tolmačke slovenskega znakovnega jezika, ki so prevajale zahteven tekst staroslovenščine.

Poleg prilagoditev za osebe z okvaro sluha sta bili prav tako dve predstavi spremljani z avdiodeskripcijo za slepe. Za tehnični vidik pri tem je poskrbel Alkemist s svojo opremo. Vsekakor pa se je opazila težava pri prihodu slepih oseb v množico, ki ne razume slepote in enostavno ne dojema, da če slabo vidiš ali sploh ne, kljub spremstvu težko hodiš v gruči ali pa med gasilskimi klopki. Predvsem se je pokazala težava pri starejših slepih osebah.

Seveda sem sama kritični opazovalec prilagojenosti okolja in družbe invalidnim osebam, saj se kot delovna terapevtka neprestano soočam s tem in vsekakor sem prepričana, da bo na Pasijonu prostor za gledalce s težavami v motoriki ali senzoriki še boljše pripravljen in prilagojen.

Zelo sem bila vesela, da so nas povabili k sodelovanju in tudi da sem imela možnost aktivno sodelovati. Sigurno pa sta bili priprava in izvedba izjemno zahtevni in po zaključku smo bili zadovoljni, kljub temu da ni bilo vse po pričakovanjih. Pomembno pa je, da so bili s ponudbo in izvedbo zadovoljni obiskovalci.

Izjemnega pomena prilagoditve tako velike predstave je tudi ozaveščanje okolja o tem, da sta tako naglušnost kot gluhotata del današnjega sveta in v množici neopazni, če ju sami ne naredimo opazne in ne izrazimo potreb po prilagoditvi. Kljub temu da se je Loka vrnila v stare tirnice tihote, je še vedno tisto lepo srednjeveško mesto s prijaznimi prostori za klepete ob kavi in druženja, tako da obisk vsekakor priporočam. Vabljeni v Škofjo Loko, med tednom, v času uradnih ur, pa tudi v Aurisovo loško pisarno, kjer vas bo pozdravila vedno dobrovoljna Alenka.

Darja Pajk

## JEZIKI GLEDALIŠČA

interaktivno vodstvo v znakovnem jeziku na stalni razstavi gledališkega muzeja

**v soboto, 20. junija 2015, ob 18. uri**  
***Poletna muzejska noč***

Gledališka predstava ne spregovori le z besedilom in govorom, temveč na različne načine, ki jih prikazuje tudi naša stalna razstava *Hoja za gledališčem. Od jezuitov do Cankarja*.

Udeleženci vodstva bodo spoznali izrazna sredstva gledališča, od mimike preko scenografije do odrskega govora, in se seznanili z njihovim razvojem v zgodovini gledališča. Tekom vodstva se bodo preizkusili v prepoznavanju in poustvarjanju gledaliških izrazil, ki skupaj tvorijo sistem gledaliških znakov in bi jih lahko imenovali tudi znakovni jezik gledališča.

Po razstavi bova obiskovalce vodili Melanie Likar (gluha študentka fotografije) in Sandra Jenko (kustosinja pedagoginja).

### Prisrčno vabljeni!

Prosim, da svojo udeležbo potrdite po elektronski pošti na naslov: [sandra.jenko@slogi.si](mailto:sandra.jenko@slogi.si).

Skupine in posamezniki se lahko naročite tudi na individualne termine vodstva.

**Dostop:** Slovenski gledališki inštitut (SLOGI) je v starem mestnem jedru Ljubljane na Mestnem trgu 17. Razstavni prostor muzeja je v drugem nadstropju in je dostopen preko glavnega, širokega stopnišča. Stavba je opremljena z osebnim dvigalom\*.

**Najbližja parkirišča:** Kongresni trg, Krekov trg, NUKII

**Najbližje avtobusne postaje:** Pošta/Konzorcij, Drama in Gornji trg

\*V primeru, da potrebujete dvigalo, nas prosimo predhodno obvestite.

Program **Jeziki gledališča** se izvaja v okviru projekta [Dostopnost do kulturne dediščine ranljivim skupinam](#). Udeležba je brezplačna.



**DOSTOPNOST**  
DO KULTURNE DEDIŠČINE RANLJIVIM SKUPINAM



## Okvara sluha še ni konec življenja

*V Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih Velenje smo v sredo, 15. 4. 2015, izvedli okroglo mizo z omenjenim naslovom. Prireditelj je potekala v dvorani Marof v Mladinskem centru v Šmartnem ob Paki.*

Najprej sem vse prisotne pozdravil, seveda pa na prireditvi ni manjkal župan omenjene občine, Janjo Kopušar. Lepo nas je pozdravil in povedal, da je vesel, ker se odpiramo na lokalno ravno in ker je omenjena prireditelj ravno tukaj, saj smo lani v ta objekt vgradili slušno zanko, ki odlično deluje.

Po pozdravu je začela s predavanjem ga. Anita Kastelic iz ORL Ljubljana. Res zanimivo, poučno ter slikovito je povedala, katere preiskave se izvajajo pri njih, kako se ugotavlja sluh pri otrocih, kaj kakšna preiskava pomeni in kako do slušnega aparata. Njeno predavanje je vse prisotne v dvorani



Udeleženci predavanja

pritegnilo in škoda, ker se ga niso udeležili v še večjem številu. Na koncu so sledila njej namenjena vprašanja, ki jih je bilo kar nekaj. Slišal sem veliko vprašanj, povezanih s slušnimi aparati in tudi s polževimi vsadki.

Ko je vprašanj zmanjkalo, sem se ji zahvalil in predal besedo Ademu Jahjefendiću, ki je povedal še nekaj več o pravicah pri pridobitvi slušnih aparatov. Zelo lepo je razložil nov Zakon o izenačevanju možnosti invalidov, ki je sedaj v uporabi, in opisal pot do pridobitve tehničnega pripomočka. V zadnjem delu pa je pokazal tehnične pripomočke ter njihovo uporabo in delovanje.

Rad bi pohvalil odlično dopolnjevanje in sodelovanje obeh sodelujočih, tako Anite kot tudi Adema, v vsem, kar sta nam povedala. Sam sem na koncu dogodka dodal nekaj vzpodbudnih misli iz lastnih izkušenj. Po koncu smo še malo poklepetali ob pecivu in kar nismo mogli narazen, čas pa je hitro teklo.

Iskreno se zahvaljujem vsem sodelujočim in seveda tudi upravi Mladinskega centra, občini in obema odličnima predavateljema. Na ta način počasi in vztrajno rušimo tabuje o sluhu, saj je še vedno marsikomu nerodno priznati, da ne sliši dobro. Vendar danes to ne sme biti več sramota, kajti vedno več oseb bo potrebovalo slušne aparate in ostale pripomočke in v Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih Velenje smo pripravljeni vsakemu pomagati z nasveti.

**Franc Forštner**

## Velikonočna delavnica

*V sredo, 25. 3. 2015, smo v naši društveni dvorani v Kopru imeli velikonočno delavnico.*

Pripravili smo jajca, veje oljk za okrasitev, barve za jajca ... Vsak od članov pa si je moral najprej jajce izpihati: z buciko smo na obeh straneh vanj naredili majhni luknji, da sta šla ven rumenjaki in beljaki.

V nadaljevanju smo jajčka barvali in okraševali. Na koncu smo na jajca s pomočjo igle za šivanje nataknili volnen trak in tako okrasili oljčne veje ...

Delavnica je bila zelo zanimiva in vesela zaradi dobrega razpoloženja. Lepa zahvala gre tudi vodji delavnice, gospe Lili Gaberc.

Se morda sprašujete, kaj smo naredili z rumenjaki in beljaki?



Vsi smo imeli polne roke dela

Goro palačink, ki so bile zelo slastne!

**Aleksandra Prelaz**

## Predavanja v Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče

*V letu 2015 smo organizirali že kar nekaj zanimivih predavanj.*

V januarju nam je tolmačka Tanja Giuliatti pripravila predavanje o holesterolu, po predavanju pa je vsem udeležencem izmerila krvni sladkor, holesterol in krvni tlak.

V mesecu februarju nas je gospa Ida Tepej, upokojena inženirka agronomije, podučila o spomladanskih delih na vrtu in v okolici hiše. Povedala nam je, kako vrt pripraviti na setev, katere rastline so dobri in katere slabi sosedje ter kako zatiramo različne škodljivce, in odgovorila na številna vprašanja slušateljev.

V mesecu aprilu pa smo v Občini Vitanje v sodelovanju z Društvom upokojencev Vitanje pripravili predavanje o sluhu, slušnih aparatih in ostalih tehničnih pripomočkih. Kako sploh opazimo, da se nam sluh slabša, kakšen je postopek za pridobitev slušnega aparata, kateri slušni aparat izbrati, kako ga pravilno čistiti in vzdrževati itd. so bile teme, ki jih je

strokovni sodelavec Zveze Adem Jahjefendić zelo dobro in razumljivo predstavil.

Prve mesece v letošnjem letu smo torej izkoristili za pridobivanje novega znanja in informacij, podobno pa načrtujemo tudi v prihodnje.

**Vanja Marinšek**



*Predavanje o holesterolu*

### Pravi naslov za vaš sluh ...

Vsak slušni aparat zna okrepiti zvoke, **slušni aparati Widex** pa zagotavljajo pravi **NARAVNI ZVOK**.

#### Zakaj so slušni aparati Widex PRAVA izbira?

- Ker vam znamo **usposobljeni svetovalci** v **10-ih poslovalnicah** po Sloveniji v vsakem trenutku svetovati vse v zvezi s slušnimi aparati.
- Ker v Sloveniji s slušnimi aparati Widex **že več kot 40 let** skrbimo za vaš sluh.
- Ker se **posvetimo** vsakemu posebej in **skrbimo** za vaš sluh tudi potem, ko slušni aparat že uporabljate.
- Ker nam zaupa več kot **štirideset tisoč naglušnih** po vsej Sloveniji.

#### Obiščite nas v vam najbližji Widex-ovi poslovalnici:

Ljubljana, Celje, Koper, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novo mesto, Ravne na Koroškem, Šempeter pri Gorici, Šempeter v Savinjski dolini



#### SLUŠNI APARATI - WIDEX d.o.o.

Ljubljana, Resljeva cesta 32; T: 01/234 57 00  
[www.widex.si](http://www.widex.si); [facebook.com/slušni.aparati.widex](https://facebook.com/slušni.aparati.widex)

**Finančno smo podprli**  
 mednarodno konferenco o naglušnosti  
**"Slišim, a ne razumem!"**

**PRISLUHnite ŽIVLJENJU!**

## Ireni ob 70-letnici

*Vsako leto ob tem času rojstni dan praznuješ,  
sporočila, lepe želje s pošto pričakuješ.  
Enkrat letno v ta namen prijatelje povabiš,  
na ljudi, ki so ti blizu, tudi ne pozabiš.  
Ali uresničila so se pričakovanja?  
Je življenje izpolnilo, kar srce ti sanja?  
Brez želja, brez upanja turobno je življenje!  
Od skrbi, strahov in dvomov se rodi trpljenje.  
Le najlepše, le najboljše naj se ti dogaja!  
Jutri, vsak dan, vse življenje mir naj te obdaja!  
Še veliko, zdravja, sreče, vsega polne sklede.*

*Želimo ti še na mnoga zdrava leta!*

**Skupina za samopomoč  
DGNP Murska Sobota**



## Izlet v Rogaško Slatino in Krapino

*Članice in člani Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče smo se 21. 3. 2015 odpravili na izlet v Rogaško Slatino in Krapino in tako proslavili dan žena, materinski dan in dan mučenikov.*

Najprej smo se ustavili v Steklarni Rogaška in si ogledali, kako nastajajo njihovi kristalni izdelki. Predstavili so nam 350-letno steklarsko tradicijo, izkusili smo vročino peči in mojstrstvo oblikovanja tekočega stekla v končni izdelek. Ogledali smo si tudi, kako potekata dekoriranje in brušenje izdelkov.

Popoldan pa smo se odpeljali do Krapine, kjer smo si v Muzeju krapinskih neandertalcev najprej ogledali film, nato pa še zelo bogato muzejsko zbirko, ki nas je popeljala od nastanka sveta do nastanka Zemlje, do pojava praljudi in današnjega človeka.

Pozno popoldan smo se ustavili še v Medical centru Rogaška, kjer nam je vodička predstavila njihovo zdravilno vodo Donat Mg, na koncu pa smo jo lahko tudi pokusili.

**Vanja Marinšek**



*Pred muzejem v Krapini*



## 11. dravinjski turnir v ribolovu za gluhe in naglušne

V soboto, 25. 4. 2015, je Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče na ribniku Jernejček organiziralo že 11. dravinjski turnir v ribolovu za gluhe in naglušne. Ob tej priložnosti smo pripravili tudi razstavo fotografij iz desetletnega obdobja, ki so si jo ribiči z veseljem ogledali. Zbrane sta pozdravila predsednik športne sekcije konjiškega društva gluhih in naglušnih Branko Brumec in oskrbnik ribnika Danilo Peršenovnik.

Tekmovanje je potekalo od 9. do 13. ure, in sicer tako ekipno kakor tudi posamezno, sodelovali pa so ribiči iz Društva gluhih in naglušnih Maribor, Društva gluhih in naglušnih Ljubljana, Društva gluhih in naglušnih Severne Primorske, Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje ter iz naše ga društva.

Vanja Marinšek

### Rezultati – POSAMEZNO

MESTO	IME IN PRIIMEK	DRUŠTVO	TEŽA v gramih
1.	Peter Kvas	MDGN SLOVENSKE KONJICE, VITANJE IN ZREČE	5550
2.	Franci Korošec	DGN MARIBOR	5250
3.	Andrej Klančnik	DGN MARIBOR	4150

### Rezultati – EKIPNO

MESTO	IME IN PRIIMEK	DRUŠTVO	TEŽA v gramih	SKUPAJ TEŽA
1.	Jože Koser	DGN MARIBOR	1950	11.350
	Franci Korošec		5250	
	Andrej Klančnik		4150	
2.	Alojz Govedič	MDGN SLOVENSKE KONJICE, VITANJE IN ZREČE	3300	8.850
	Matevž Marinko		0	
	Peter Kvas		5550	
3.	Janez Perčič	DGN LJUBLJANA	0	3.500
	Ivan Vačovnik		0	
	Klemen Žnidar		3500	



Prejemniki pokalov ekipno



Prejemniki medalj posamično



Udeleženci turnirja

## Anton Čarmanu v slovo

*Na pokopališču farne cerkve Sora pri Medvodah smo se z vsem spoštovanjem za vedno poslovili od Antona Čarmana, aktivnega člana Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Gorenjske AURIS Kranj.*

Slehernega med nami je neprijetno presenetila žalostna novica, da se je od nas tako nenadoma in mnogo prezgodaj poslovil prijatelj, dolgoletni aktiven član in redni udeleženec številnih družabnih srečanj in društvenih dejavnosti. Njegove dolgotrajne aktivnosti mnogi med nami niti ne poznamo dovolj dobro, o tem vedo veliko več povedati njegovi generacijski sopotniki iz Sveta tišine, v katerem je sodeloval vse življenje, ali pa sošolke in sošolci iz preizkusne 2-letne gimnazije v ljubljanski gluhoneumni, s katerimi bi ravno v letošnjem letu obeleževal 60-letnico zaključka šolanja, in kasneje na redni 4-letni Srednji ekonomski šoli Ljubljana.

V tistih žalostnih dnevih ob njegovem slovesu smo prejeli številne misli in spomine na njegovo življenjsko pot in še najbolj se nas je dotaknilo sporočilo Tonetove gimnazijske sošolke in naše cenjene kolegice ter ljubiteljice slovenskih planin, ki je zelo čustveno zapisala naslednje besede in misli: »Naš Tone je doživljal vse tegobe in radosti tega sveta, zato mu resnično želimo mir in spokoj v domači grudi. Bil je strasten pohodnik, v naravi je iskal tisto, kar včasih v življenju iščeš z lučjo ob belem dnevu, tišino in mir, ki je v dolini, v vrvežu ni. Tam gori, v hribih in planinah, lahko sanjaš sanje, pobožáš kopreno meglic, čutiš nežen dotik vetra, občutiš svobodo v preletu metulja ali ptice med nebom in zemljo ...« To je bil Tonetov svet, ki ga je imel najrajši.

V našem društvu smo ga še najbolj spoznali na pohodih planinske sekcije društva, kjer smo po opravljeni turi preleli marsikateri aktualen dogodek iz politike ali družbenih dogajanj, včasih smo predebatirali tudi problematiko delovanja društev in Zveze, bil je dober in pronicljiv sogovornik, podkovan z znanjem in vztrajen zagovornik svojih načel, od katerih ni tako zlahka odstopil. Lahko bi rekli, kot pravi trmasti planinec, ki mora vztrajati na svoji poti, da pride na vrh gore. V hribih štejeta

samo vztrajnost in trma, drugače ne gre. Nedavno smo ob gledanju arhivskih posnetkov opazili tudi njega v prijateljski družini, ko so se pred davnimi leti vzpenjali na Triglav. V dobri družbi se je znal vedno prešerno poveseliti in s pripovedovanjem šal in dogodivščin iz svojega pestrega ter razgibanega življenja v dobro voljo spraviti celotno omizje. In kar je še posebej nenavadno, tudi kakšno lepo domačo pesem je znal zapeti, s srcem in čuteče.

Spoštovani gospod Anton Čarman, hvala vam za vse lepe trenutke, ki nam jih je bilo dano preživeti z vami. Spominjali se vas bomo s hvaležnostjo, da ste bili naš prijatelj in znanec! Počivajte v miru in spokoju.

Vsem žalujočim izrekamo iskrene sožalje.

Članice in člani AURIS Kranj



Anton Čarman



## Francki Kelih v slovo

*V prvih spomladanskih dnevih nas je neprijetno presenetila žalostna novica, da se je po daljši bolezni v 88. letu starosti od nas za vedno poslovila Francka Kelih z Jesenic. Bila je dolgoletna dejavna članica našega društva, sodelovala je v mnogo delovnih organih matičnega društva in zaradi samo njej lastne energičnosti, gorenjske trme, neumorne predanosti in na njeno pobudo je pred davnimi 19 leti zaživela tudi jeseniška podružnica našega društva, ki še danes deluje v prostorih Doma upokojencev Franceta Bergelja, kar je bil tudi zadnji dom naše drage Francke.*

V večnamenskih prostorih doma upokojencev smo ji po sklepu Izvršnega odbora še nedolgo nazaj na krajši slovesnosti podelili priznanje društva za življenjsko delo, ki si ga je zaradi svojega bogatega in dragocenega prispevka v zgodovino društva nedvomno povsem zaslužila. Ob tem je za naše društveno glasilo tudi napisala članek in v njem ponosno povedala, da jo je priznanje za minulo delo v mislih popeljalo nazaj, v začetke dela podružnice, ko je s številnimi delavci iz jeseniške železarne orala ledino ter kar sama seznanjala in ozaveščala javnost, kaj pomeni izguba sluha zaradi hrupnega dela v težki industriji, kjer so v tistih časih delali še brez ustrezne preventive.

Zanimiva je tudi zgodba, kako je sama pridobivala nove članice in člane: vedno, ko je opazila koga s slušnim aparatom, je pristopila k njemu in ga povabila k sodelovanju. Bila je tudi ustanoviteljica samopomočne skupine, ki še dandanes uspešno deluje in bo nadaljevala njeno delo.

Vse do njenih zadnjih dni, kolikor ji je bolezen le dopuščala, je ostala redna udeleženka društvenih in podružničnih dejavnosti in zaradi njenega pre zgodnjega slovesa je v naših vrstah nastala nena- domestljiva vrzel.

Ob naših obiskih nam je velikokrat pripovedovala svoje življenjske zgodbe, ki so bile včasih vesele, včasih pa tudi zelo osebne in žalostne. Slehernega med nami je spodbudila k razmišljanju o spoštovanju njene življenjske volje, moči in vztrajnosti, ki nam je lahko za vzgled in spodbudo.

Kljub slovesu pa spoštovanje ostaja in Franckina življenjska pot bo trajno zapisana v zgodovino društva, v naših srcih pa se je bomo spominjali s hvaležnostjo, da nam je bilo dano biti njeni sopotniki.

Spoštovana ga. Francka Kelih, počivajte v miru, naše misli so z vami ...

Članice in člani AURIS Kranj



Francka Kelih



# Dostopnost kulturne dediščine v muzejih in galerijah za gluhe in naglušne osebe

*Čeprav se gluhi in naglušni v svojem življenju srečujejo s socialno ter senzorno bariero in številnimi komunikacijskimi zagatami, ki jim povzročajo veliko ovir v vsakodnevnem življenju, izobraževanju, na delovnem mestu itd., je javnost še vedno premalo seznanjena z njihovimi težavami. Gluhi imajo svoj jezik, kulturo in svojo socialno sredstvo. Slovenski znakovni jezik je Republika Slovenija uzakonila kot manjšinski jezik leta 2002. Januarja leta 2014 je Vlada Republike Slovenije razglasila 14. november kot dan slovenskega znakovnega jezika. Konvencija OZN o pravicah invalidov opredeljuje kulturo gluhih kot svojo kulturo, ker jo že opredeljuje njihov jezik.*

Kljub predhodno zapisanemu pa so mnoge kulturne ustanove za gluhe in naglušne nedostopne. Ne morejo obiskovati muzejev in galerij, če nimajo na voljo prenosa zvočnih/slikovnih informacij prek tehničnih pripomočkov ali razlage v slovenskem znakovnem jeziku s pomočjo tolmača. Že zaradi senzorne oviranosti ne morejo spremljati kustosa, če ni zagotovljenega tolmača ali vgrajene indukcijske zanke, ki omogoča sprejem zvoka za naglušne osebe.

## *Kako ocenjujemo vključenost gluhih in naglušnih v kulturno življenje?*

Gluhe in naglušne osebe se že zaradi senzorne oviranosti težko vključujejo v javno kulturno življenje. Imajo pa svoje kulturne dejavnosti, ki jih izvajajo prek lokalnih društev gluhih in naglušnih po Sloveniji, kjer se združujejo, pa tudi v kulturnih projektih Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Ti projekti jim omogočajo, da razvijejo in negujejo



Konferenca o dostopnosti

kulturo gluhih, ki je opredeljena v Konvenciji OZN o pravicah invalidov in UNESCO jo priznava kot kulturno-jezikovno identiteto. Eden od ciljev Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je razvijanje in ohranjanje kulture gluhih z zahtevnejšimi in obsežnejšimi nacionalnimi kulturnimi programi. Skozi uporabo znakovnega jezika izražajo kulturno ustvarjalnost: v gledaliških igrach, pantomimi, filmski umetnosti in likovnih delih.

## *Ali se stanje izboljšuje in se dostopnost povečuje ali je kriza posegla tudi na to področje?*

Republika Slovenija je ratificirala Konvencijo OZN o pravicah invalidov, kjer v 30. členu med drugim piše, da država pogodbenica priznava invalidom pravico do sodelovanja v kulturnem življenju enako kot drugim in sprejme ustrezne ukrepe, s katerimi jim zagotavlja dostop do kulturnih dobrin. Piše še, da invalidi imajo enako kot drugi pravico, da se priznata in podpreta njihova lastna kulturna in jezikovna identiteta, tudi znakovni jezik in kultura gluhih.

V zadnjem času zaznavamo pozitivne premike v dostopnosti kulturnih ustanov. Narodna galerija Slovenije ima redne vodene ogleda za gluhe in naglušne s pomočjo tolmača slovenskega znakovnega jezika. Slovenski etnografski muzej organiziranim skupinam gluhih in naglušnih nudi gluhega vodiča, ki jim predstavlja eksponate v njihovem jeziku. Nekateri muzeji imajo možnost posredovanja informacij prek tehničnih pripomočkov, kot so tablice, FM-sistemi in podobno.

Eden izmed uspešnih primerov je bil projekt z naslovom Muzej v znakih, ki ga je izvedel Racio Social – Zavod za razvoj socialnih in zaposlitvenih programov. Projekt je bil namenjen usposabljanju gluhih in naglušnih brezposelnih invalidov na področju dostopnosti kulture in na primeru multimedijske prilagoditve dostopa po razstavi Po sledovih antične Emone.

Viden je napredek pri nekaterih kulturnih ustanovah po Sloveniji. Opremljajo jih z indukcijsko zanko, tako da so potem te ustanove dostopne poleg naglušnim osebam tudi starejšim občanom, ki zaradi slabšega sluha nosijo slušni aparat.

Veliko pričakujemo od Nacionalnega programa kulture 2014–2017, ki bo kulturne ustanove – muzeje in galerije – prek sodobne informacijske tehnologije naredil čim bolj dostopne gluhih in naglušnim osebam.

**Anton Petrič**

# Gledališka delavnica gluhih v Kranjski Gori

*Petek, 10. 4. 2015*

Prišlo je 22 udeležencev iz cele Slovenije – iz Kopa, Velenja, Celja, DGN Ljubljana, Kranja, Maribora, Nove Gorice in celo udeleženka iz Španije. Delali so pod vodstvom Jelene Bolšedonove, pomožnice mentorice. Na povabilo programa Kultura gluhih ZDGNS je iz Španije priletel tudi znan gluhi performer Javier Guisado Martin alias Chavi.

Udeleženci so se najprej drug drugemu predstavili. Povedali so svoje ime in od kod prihajajo. Vsak je povedal, zakaj se je udeležil delavnice in kaj od nje pričakuje. Nato je sledil kratek gledališki nastop z lanskega gledališkega festivala gluhih v Brežicah.

*Sobota, 11. 4. 2014*

Najprej smo se ogreli s pomočjo plesa, izvajali skupinsko masažo ter razne vaje iz plesne ritmike. Našemu gluhoslepemu udeležencu Jožetu Tekavčič smo predstavili oba mentorja. Razdelili smo se v pet skupin, v eno izmed njih smo vključili tudi udeleženca iz Španije, Chavija. Vsaka od skupin je pripravila svojo igro. Zanj so napisali scenarij ter režijo. Treba je bilo vse dobro razmisliti in pripraviti natančen načrt. Za tematiko smo vzeli pravljice v znakovnem jeziku – Janko in Metka, Volk in sedem kozličkov, Trije medvedi ter Repa velikanka, s katero so na koncu udeleženci tudi nastopili.

V popoldanskem času je Španec Chavi ponovno pripravil delavnico na temo pantomime ter kako se uporablja gestikulacija od glave do pasu. Bistvo sta ugibanje in improvizacija z občinstvom: poezija, ples, pantomima in igra. Vsi udeleženci so lepo sodelovali. Vsi smo zelo uživali, kar pa je najpomembnejše, pridobili smo si veliko novih izkušenj in znanja. Nato je Chavi pripravil igro z naslovom Življenje. Z desetimi udeleženci smo pripravili novo igro za gledališki festival gluhih, ki bo 14. novembra 2015 v Ljubljani.

Sledila je večerna predstava s Chavijem, ki je bila odlična. Chavi je igral eno uro, in sicer tri zgodbe: Salon, Nogomet in Carmen. Predstavil nam je profesionalno igro, komično mimiko, pantomimo, znal je improvizirati, vzpostaviti stik z občinstvom. Kot publika smo res zelo uživali in se smejali od začetka do konca. Zelo smo bili zadovoljni z nastopom.

*Nedelja, 12. 4. 2015*

Ob zaključku delavnice so vsi udeleženci prejeli potrdila o udeležbi. Zahvalili smo se našemu gostu iz Španije, ki nam je posredoval ogromno novega znanja in izkušenj. Z vsem, kar so se udeleženci na tokratni delavnici naučili, se bodo predstavili na letošnjem gledališkem festivalu v Ljubljani.

**Lada Lištvanova in Jelena Bolšedonova**



*Udeleženci delavnice*

## Državno prvenstvo v bowlingu – dvojice in posamično, Murska Sobota

*Letos je naše Društvo gluhih in naglušnih Pomurja Murska Sobota že pred pričetkom pomladi, v soboto, 14. marca 2015, v Maximus centru organiziralo državno prvenstvo gluhih in bowlingu v kategoriji posamično in dvojice. Vsi zbrani tekmovalci so najprej prisluhnili športnemu pozdravu, navodilom in pravilom tekmovalca organizatorjev športa, sledil je pozdravni nagovor predsednika Društva gluhih in naglušnih Pomurja Murska Sobota Ignaca Jakopine, za tem pa spev himne.*

Prvenstva se je udeležilo 47 igralk in igralcev iz devetih društev gluhih in naglušnih Slovenije. Maximus bowling center ima 12 stez, zato so bili tekmovalci razdeljeni v dve skupini, po dva tekmovalca na vsako stezo.

Na tekmovalstvu so se pričakovano izkazali igralci in igralka bowlinga, ki imajo večletne izkušnje. Moram pa poudariti, da so se proti pričakovanju izkazali tudi domači tekmovalci.

V kategoriji posamično je presenetil domačin Ignac Jakopina iz DGN Pomurja, ki bi lahko z malo več sreče posegel v boj za medaljo. Pri ženskih dvojicah se



Prejemnice medalj v kategoriji ženske dvojice

je prav tako uvrstil domači par; kar za zlato medaljo: Emilija Pocak – Darinka Györköš.

Med doseženimi rezultati pri posameznicah pa se je solidno uvrstila na drugo mesto prav tako Emilija Pocak. Sabina Hmelina (MDGN Slovenske Konjice) je bila nesporna favoritka in hkrati tudi zmagovalka med posameznicami.

Medtem je pri moških zmagal Mladen Veršič (MDG Ljubljana). Naslov prvaka pri moških dvojicah je osvojil par Robert Debevec – Bedrija Črešnik iz DGN Podravja Maribor.

Po končanem tekmovalstvu je bila podelitev zasluženih medalj, kar je bilo nam in našima domačima zmagovalkama v velik ponos in čestitke jima! Na koncu je sledilo še kosilo ob prijetnem druženju.

**Dragica Bračič**

## Državno prvenstvo – trojice v bowlingu

*18. 4. 2015 je potekalo državno prvenstvo v bowlingu – trojice. Organizator je bilo Mestno društvo gluhih Ljubljana. Tega deževnega dne smo se zgodaj zjutraj tudi mi iz Prekmurja odpravili v Ljubljano, kot tekmovalci iz Društva gluhih in naglušnih Murska Sobota. Tekmovalja so se v ženski ekipi udeležile Darinka Gjerkeš, Majda Ratko in Silva Bavčar, v moški ekipi pa Ignac Jakopina, Lebar Jože in Grega Balažic.*

Sprejem udeležencev se je pričel ob 9. uri, sledila so navodila, pravila, himna ter pred pričetkom tekmovalstva desetminutno ogrevanje. Tekmovalo je 11 moških ekip in 4 ženske. Zaradi števila stez se je tekmovalstvo začelo ob 10. uri za vse udeležence hkrati.

Konkurenca tekmovalcev je bila močna, spremljevalci smo nestrpno spremljali tekmovalstvo v podiranju kegljev in navijali za svoje ekipe. Proti koncu

so bili že vidni rezultati tudi za naše društvo, in sicer da si bodo prislužili medaljo.

Na koncu je bilo veselje tega državnega prvenstva tako za tekmovalke kot spremljevalce našega društva veliko, saj so ženske osvojile 3. mesto – ČESTITKE ŽENSKI EKIPI! – moški pa so se uvrstili na 8. mesto. Vsekakor pa veljajo čestitke vsem zmagovalcem in vsem tekmovalnim ekipam.

Veseli tretjevrščenih zmagovalk smo se v prijetnem vzdušju vračali nazaj v Prekmurje.

**Dragica Bračič**



Tretjevrščena ženska ekipa trojic v bowlingu

## Mednarodni dan ozaveščanja o hrupu

*Vsako leto številne države po svetu zadnjo sredo v mesecu aprilu obeležujejo mednarodni dan ozaveščanja o hrupu. Namen tega je opozarjanje in ozaveščanje javnosti o zdravstvenih posledicah zaradi dolgotrajne izpostavljenosti hrupu. Okoljski hrup predstavlja enega najresnejših okoljskih vzrokov za breme bolezni.*

Ocena bremena bolezni v zahodnih evropskih državah je pokazala, da je eden od treh Evropejcev vznemirjen zaradi hrupa podnevi, v nočnem času pa enega od petih Evropejcev hrup moti med spanjem (Poročilo Svetovne zdravstvene organizacije, 2011).



*Hrup iz okolja*

Izpostavljenost visokim nivojem hrupa, nad 85 decibelov (dB), lahko privede do trajnih poškodb sluha. Hrup, glede na Poročilo Svetovne zdravstvene organizacije, že pri nižjih nivojih, to je nad 55 dB, lahko povzroča vznemirjenost ali motnje spanja, za otroke pa predstavlja težave pri učenju. Dolgotrajna izpostavljenost hrupu predvsem v nočnem času pa povečuje tveganje za pojav srčno-žilnih bolezni.

Inštitut za varovanje zdravja svetuje, da ne glede na pisana pravila hrup, ki ga povzročamo s svojimi



*Hrup na delovnem mestu*



*Hrup na gradbišču*

dejavnostmi, poskušamo zmanjšati do najnižjega možnega nivoja. Potrudimo se izboljšati našo zvočno pokrajino in poskrbimo za dobro počutje in zdravo okolje v naši soseski.

S sprejetjem evropske Direktive o okoljskem hrupu smo v Sloveniji dobili prve strateške karte hrupa za mesto Ljubljana ter za pomembne ceste in železniške proge. Ocene obremenjenosti s hrupom, na podlagi katerih so bile izdelane strateške karte hrupa, so pokazale, da je v Ljubljani podnevi hrupu povprečne jakosti nad 55 dB izpostavljenih več kot 30 % Ljubljančanov, in sicer 168.696 zaradi cestnega prometa, 11.326 zaradi železniškega prometa in 406 zaradi industrije. V nočnem času je v Ljubljani povprečnemu hrupu nad 50 dB izpostavljenih 113.945 prebivalcev zaradi hrupa cestnega prometa, 8.832 zaradi hrupa železniškega prometa in 233 zaradi industrijskega hrupa.

Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z Ministrstvom za promet, Ministrstvom za zdravje in Mestno občino Ljubljana pripravlja Operativni program varstva pred hrupom, ki ga povzroča promet po prometno najbolj obremenjenih cestah in železniških progah, za obdobje 2012–2017. Ocenjevanje obremenjenosti s hrupom se bo v skladu z Direktivo o okoljskem hrupu v bodoče nadaljevalo tudi v manjših naseljih in ob manj prometnih cestah in železnicah v Sloveniji.

**Povzel: Adem Jahjefendić**

**Viri: [www.ljubljana.pametnomesto.si](http://www.ljubljana.pametnomesto.si),  
[www.nijz.si](http://www.nijz.si), [www.lifestylenatural.com](http://www.lifestylenatural.com)**



*Hrup v prometu*

## PROJEKT AEMA (2014–2016)

*»Izobraževanje odraslih ni enako dostopno vsem ljudem.«*

Cilj AEMA partnerstva je zagotoviti razvoj skupne mreže in kakovostnega okvira za reševanje problema dostopnosti pri zagotavljanju izobraževanja odraslih. Projekt, ki je sofinanciran s strani Grundtvig programa Evropske komisije, bo za potrebe invalidov, strokovnjakov s področja dostopnosti, invalidskih organizacij, vladnih organizacij, organov financiranja in ponudnikov izobraževanja za odrasle povečal dostopnost, sodelovanje, transparentnost in kvaliteto izobraževanja odraslih v Evropi nasploh.

Projektno partnerstvo sestavlja 12 organizacij iz 11 držav, ki se v vsakodnevni aktivnosti ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, dostopnostjo različnih storitev, usposabljanjem in informacijsko tehnologijo. Z izkušnjami, ki jih vsaka organizacija prinaša v partnerstvo, in povezovanjem vseh potrebnih področij bomo reševali številne ovire v izobraževanju odraslih in tako invalidom omogočili kakovostno izobraževanje. Manjkata namreč celovit pristop in ustrezno podporno okolje za vključevanje invalidov v izobraževanje odraslih.

V projektu razvit produkt »okvir dostopnosti izobraževanja odraslih« bo zajemal ključne informacije o dostopnem študiju na enem mestu. Osredotočen bo na potrebe posameznega invalida in obstoječe možnosti izobraževanja odraslih s strani izobraževalnih ustanov. V prvem projektne letu smo izvedli raziskavo in razprave z invalidnimi osebami, s pomočjo katerih smo pripravili seznam kriterijev dostopnosti za ponudnike izobraževanja odraslih, ki opredeljujejo različne stopnje dostopnosti. Razvoj kompetenčnega kataloga pa je temeljil na izsledkih raziskave in intervjuja s strokovnjaki na področju dostopnosti – z namenom oceniti individualne kompetence, ki jih strokovnjaki potrebujejo pri nujenju podpore ponudnikom izobraževanja odraslih za doseg večje dostopnosti.

Končni rezultat projekta bo vzpostavljen informacijski portal, kjer bodo ponudniki izobraževanja odraslih in strokovnjaki za dostopno izobraževanje odraslih imeli možnost predstavitve ravni dostopnosti in ustanov z možnostjo uporabe samoocenjevalnega elektronskega orodja za ocenitev stopnje kompetenc. Portal bo ponujal tudi informacije o ravni do-

stopnosti posamezne izobraževalne ustanove glede na specifične potrebe s posameznimi vrstami invalidnosti in tako omogočil prepoznavanje ustreznih izobraževalnih programov.

Invalid bo imel tako na portalu možnost videti, kateri ponudniki izobraževanja odraslih so dostopni in kaj vse nudijo invalidom.

V okviru projekta smo 23. 4. 2015 v Izobraževalnem centru Štore organizirali krajši posvet, ki so se ga udeležili predstavniki Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS, Društva gluhih in naglušnih Posavja Krško, Zveze paraplegikov Slovenije, Društva študentov invalidov Slovenije, Društva Sožitje Ljubljana, UPI Ljudske univerze Žalec, Ekonomske šole Celje, Šolskega centra Celje, Ljudske univerze Šentjur, Ljudske univerze Rogaška Slatina, Izobraževalnega centra Štore, d. o. o., Želve, podjetja za usposabljanje in zaposlovanje invalidov, d. o. o. iz Ljubljane, in Zavoda RS za zaposlovanje. Udeleženci so s svojimi bogatimi izkušnjami prispevali k oblikovanju ideje portala in izrazili pripravljenost za nadaljnje sodelovanje pri testiranju v projektu razvitih orodij. Informacijski portal bo tako s pomočjo predlogov in komentarjev končnih uporabnikov še kvalitetnejši.

Ena od udeleženk je na posvetu rekla, da se z dobro voljo da narediti vse. Trdno smo prepričani, da bomo s to mislijo in s skupnimi močmi uspeli spreminiti trditev, zapisano na začetku članka. A do takrat nas vse čaka še ogromno dela.

**Simona Korez in Boštjan Jug, Racio**



*Predstavniki izobraževalnih organizacij pozorno spremljajo predstavitve projekta*



## Slovenska mesta: Kranj

*Kranj je četrto največje mesto v Sloveniji, središče neformalne pokrajine Gorenjske in sedež istoimenske Mestne občine Kranj. Ima močno tradicijo elektronske in gumarske industrije, še vedno pa je ohranil staro mestno jedro nad sotočjem Kokre in Save.*

Staro mesto Kranj, v starejših omembah tudi Carnium, Creina, Chreina, Krainburg, je zgodovinsko mesto na konglomeratnem pomolu med rekama Sava in Kokra. Območje mesta je bilo poseljeno vse od obdobja Kelto v prvem tisočletju pred našim štetjem. Enega od svojih vrhuncev je doživelo po preseljevanju ljudstev in poselitvi Slovencev v 7. stoletju, ko je bila osnovana strateško pomembna utrdba in z njo povezano naselje, kar izpričuje največje staroslovensko grobišče, ki je bilo odkrito v Sloveniji.



*Kranj s srednjeveškim obzidjem leta 1689*

Ob izgubi samostojnosti konec 9. oziroma na začetku 10. stoletja postane utrdba na območju sedanjega Kranja sedež tako imenovane Kranjske krajine, ki se je pozneje razvila v vojvodino Kranjsko, sedež pa se je prenesel v Ljubljano. Kot pomembno trgovsko središče je naselje v 13. stoletju dobilo mestne pravice ter s tem povezane številne svoboščine in ugodnosti za nadaljnji razvoj na področju trgovine in prometa s kmetijskimi proizvodi ter razvojem železarstva.

Do sredine 19. stoletja je bil Kranj trgovsko-sejemsko in obrtno mesto, s pojavom manufaktur in ob koncu 19. stoletja tudi industrije pa je postajalo vedno bolj industrijsko.

Srednjeveška zasnova mestnega jedra Kranja je zgrajena v značilni piramidalni obliki, ki jo poudarjajo cerkveni zvoniki. Druga značilnost je os sever-jug,



ki jo nakazuje vizualna povezava zvonika kranjske župne cerkve in vrha Storžiča. Nedvomno načrtna postavitev višinskih dominant po mestnem prostoru uvršča Kranj med kompozicijsko najbolj pretehtane urbane organizme pri nas in v Srednji Evropi.

Ob koncu srednjega in v začetku novega veka je mestno obzidje z obrambnimi stolpi, gradom in orožarno Škrlovec varovalo mesto z zahodne savske strani. Obzidje je Kranj v srednjem veku varovalo pred Turki in drugimi sovražniki in je omogočalo stražarjem nadzor nad pretokom ljudi skozi mesto in nad mestom samim. Obzidje je bilo dolgo 870 metrov, na zavarovanih predelih je bilo tanjše, na najbolj izpostavljeni severni steni pa dvojno in široko deset metrov ter zelo visoko. Vstop v mesto je bil možen skozi glavna mestna vrata na severu oziroma skozi spodnja mestna vrata na Mohorjevem klancu. Domačini pa so se posluževali tudi malih mestnih vrat – savskih durc – na zahodnem delu obzidja.



*Obzidje pri Gradu Khislstein*

Kranj je imel okoli sedem obrambnih stolpov, ki so služili tudi v druge namene, ne le za obrambo. Med najbolj pomembnimi so: prvi stolp na Pungertu, Špitalski stolp nad glavnimi mestnimi vrati, neohranjeni orožarski stolp na Škrlovcu ... Jarek, zaradi ugodne strateške lege je bil en sam, se je razprostiral na severu pod glavnimi vrati.

Tlorisno zasnovo Kranja sestavlja ozek prostor med obema rekama z dvema vpadnicama; ob nekdanjih glavnih mestnih vratih na sedanjem Maistrovem

trgu in spodnjih mestnih vratih na današnji Vodopivčevi ulici. Mestno jedro tvorita Glavni trg in Prešernova ulica, ki se povezujeta z dvema vzporednima ulicama. Tomšičeva in Tavčarjeva ulica sta nekdanj s prečnimi prehodi povezovali dvoriščne predele meščanskih hiš z mestnim trgom. Mesto krasijo meščanske hiše, čudovito oblikovane ulice, dvorci, cerkve in hiše z arhitekturno bogato okrašenimi pročelji ter dvorišči.

Kranj je zanimivo mesto z bogato zgodovinsko preteklostjo. Ljudje si lahko ogledajo različne znamenitosti, kot so Prešernov gaj, Prešernovo gledališče s spomenikom Franceta Prešerna, najbolj znane ga pesnika romantičnega obdobja pri nas, potem Mestna hiša, Pavšlarjeva hiša, ta je primer bogate meščanske stavbe iz 16. stoletja, Grad Khislstein, ki predstavlja utrdbeno področje od antičnega obdobja do zgodnjega srednjega veka, izredno zanimiva pa sta Gorenjski muzej, kjer imajo stalno arheološko razstavo Železna nit, in Prešernov muzej, v katerem je Prešernova spominska soba iz obdobja njegovih zadnjih dveh let.

Za Kranj je pomembna tudi kranjska gimnazija, ki je začela delovati leta 1862. Pred vojnama je bilo povprečno število dijakov 300, malo pred zadnjo vojno pa je bilo na šoli 700 dijakov in 29 profesorjev. Med drugo svetovno vojno jo je okupator preuredil v dom za gojence nemškega učiteljišča, ki so se izobraževali v novi osnovni šoli (danes Osnovna šola Franceta Prešerna).

Po osvoboditvi leta 1945 je bilo v zgradbi sedanje gimnazije zbirališče za tiste, ki so se po vojni vrnil domov. Takoj so začeli tudi z nadaljevanjem pouka za tiste, ki so prej opravljali višje razrede (seveda v nemščini). Zaradi rasti mesta se je povečalo tudi število dijakov. Stari učni načrti so bili prilagojeni novim razmeram. V letih od 1945 do 1958 so postopoma obnavljali stavbo od zunaj in znotraj ter obnovili šolski inventar. Tako je bila gimnazija skoraj popolnoma modernizirana. Zaradi pomanjkanja prostorov je pouk potekal v dveh izmenah.



Kranj v Prešernovem času

Po uvedbi šolske reforme za osnovne šole v šolskem letu 1958/59 je gimnazija nižje štiri letnike prepustila osnovnim šolam, sama pa ohranila višje štiri letnike in postala enakovredna splošnoizobraževalna šola, kot ostale srednje strokovne šole. Junija 1955 je dobila prvi šolski odbor. V veljavi je bila splošna usmeritev. Leta 1990 so kranjsko gimnazijo ponovno prenavljali in uredili njeno zunanjost.

Prešernova hiša leži med Prešernovo in Tavčarjevo ulico. Hiše v njeni okolici so bile do sedaj že večkrat prenovljene, Prešernova hiša sama pa ni utrpela vidnejših sprememb.

Hiša je enonadstropna z dvema vhodoma, enim s Prešernove in drugim s Tavčarjeve ulice. Razdeljena je na dva dela, ki ju povezuje arkadni hodnik. Prvič so jo preurejali leta 1953 in pri tem odkrili mnogo dokaznega gradiva (gotški portal, loki, oboki), ki kaže na to, da je hiša stala že v 15. ali 16. stoletju. V 17. stoletju so prvič poizkušali obe stavbi (dotlej ločeni z dvoriščem) združiti. Zgradili so lesen hodnik, v začetku 19. stoletja pa ga je zamenjal arkadni hodnik. Po enem od stebrov (edini lepše oblikovan) je možno razložiti, da je nastal kmalu po letu 1800. S tem je bil razvoj te stavbe v glavnem zaključen.



Prešernova hiša v Kranju

Stavba je danes v takšni obliki kot takrat, ko je v njej živel dr. France Prešeren. V hiši je sedaj urejen Prešernov spominski muzej.

Še ena znamenitost, ki si jo lahko ogledate v Kranju, je Mitničarska hiša, ena od najpomembnejših srednjeveških stavb v Kranju. Ta najstarejša kranjska hiša stoji v Tavčarjevi ulici. Zgrajena je bila v 16.



Mitničarska hiša

stoletju kot državna mitničarska hiša, v 18. stoletju pa je prišla v zasebno last. Je eden prvih primerov hiš s pomolom. Pomol te hiše je oprt na krožne odseke kamnite nosilne podpore in na mnogokotno oblikovan steber. Pomol glavnih vrat je polkrožno zaključen in obrezan v obliki ajdovega zrna.

Vsako leto v Kranju potekajo različni kulturni dogodki, razni festivali in koncerti. Teden mladih Kranja, Festival Carniola, Kranfest, Kranjska noč in Jazz festival so le eni izmed zanimivih dogodkov v Kranju. Primerni so tako za mlajšo kot starejšo populacijo.

Če vas zanima narava, vam je na voljo kanjon reke Kokre, ki je v neposredni bližini starega mestnega jedra in ob katerem je speljana učna pot. Kanjon ponuja tudi eno zanimivost, in sicer boste lahko opazili ostanke mlina v Pečeh, ki ga je leta 1915 podrl odlom skalnega bloka.

Kranj je znan tudi kot športno mesto, ki ima športni park. V parku lahko najdemo nogometno igrišče z umetno in naravno travo, teniška in košarkaška igrišča ter notranji in zunanji bazen.

V Kranju pa je tudi sedež našega Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj, ki prav letos praznuje častitljivo 60. obletnico delovanja. Društvo v Kranju, z uradnim nazivom Organizacija zveze gluhih Jugoslavije – Okrajni odbor Kranj, je bilo ustanovljeno 12. decembra 1955. Prvi predsednik je bil Franc Bitenc iz Tržiča. Društvo je imelo sedež v Kranju, delovalo pa je v enem samem prostoru in le v popoldanskem času.

Leta 1983 po izvolitvi Zdenka Tomca za predsednika društva in prvi redni zaposlitvi tajnice je delo v društvu zaživelo. Vrstila so se predavanja, kvizi,



Pogled na Kranj s Šmarne gore

prijateljska srečanja in druženja. Tajnica, ki je hkrati tudi tolmačica, je pomagala gluho populacijo vključiti v delegatski sistem, saj so z njo lahko hodili na sestanke skupščine samoupravnih interesnih skupnosti, kar je pripomoglo k prepoznavnosti okvare sluha na lokalnem nivoju.

Iz leta v leto se je vanj vključevalo vse več novih članic in članov, zato so ga sčasoma začele financirati vse gorenjske občine in državna loterija. Skozi leta delovanja se je društvo selilo v različne objekte in prostore. Leta 1995 se je preimenovalo v Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris. Pod vodstvom predsednika Zdenka Tomca in sekretarke Zlate Crljenko in s pomočjo članic in članov je pridobilo lastne prostore na Hujah 23a, kjer je njihov sedež še danes. Sredstva za nakup objekta so dobili od Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Pomembno vlogo pri ureditvi prostorov je imel takratni predsednik Zdenko Tomc, ki je osebno obiskal številne podjetnike na Gorenjskem in zbral zavidljivo vsoto prispevkov, namenjenih ureditvi prostorov. Zaradi srčnosti ter skupne vizije članic in članov se danes lahko pohvalijo, da imajo sodobno društvo in prostore, v katerih izvajamo številne posebne socialne programe. Pridobitev lastnih prostorov, ki so jih opremili s pomočjo sredstev Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO), je pomemben mejnik v zgodovini društva, saj jim je to dalo nov zagon.

**Povzel: Adem Jahjefendić**

**Viri: arhiv ZDGNS, [www.gasilec.net](http://www.gasilec.net), [www.kranj.si](http://www.kranj.si), [www.kranj-center.si](http://www.kranj-center.si), Wikipedija,**



Člani društva Auris z nekdanjim predsednikom Zdenkom Tomcem pred prostori društva



Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

# Helen Keller

Gledališka igra

Sititeater  
BTC Ljubljana  
19.6.2015  
ob 17.00

Vstop prost

Glavna vloga: Helen Keller

Režija: Lada Lištvanova

Scenarij: Lada Lištvanova

Glavna vloga: Helen Keller

Režija: Lada Lištvanova

Scenarij: Lada Lištvanova

Glavna vloga: Helen Keller

Režija: Lada Lištvanova

## Tihe stopinje

Režija: Lada Lištvanova

Zlatka Petrač | Marta Vavpetič | Jelena Bolšedonova

Nejc Drekonja | Barbara Čarman | Kati Perme

